

Tuulialfa Oy
PL 2
00391 Helsinki

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma saapunut 28.8.2025

Rajalan tuulivoimahanke, Sodankylä

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Tuulialfa Oy
PL 2, 00391 Helsinki

Yhteyshenkilö: Aki Hassinen, puh. +358 50 327 2629
etunimi.sukunimi@tuulialfa.fi

YVA-konsultti

AFRY Finland Oy
PL 4, 01621 Vantaa

Yhteyshenkilö: projektipäällikkö Jatta Salmi, puh. +358 50 919 5465
etunimi.sukunimi@afry.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär, puh. 0295 037 036
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Sisällys

Kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	6
Arviointimenettelyn sisältö.....	6
Ennakkoneuvottelu	7
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	7
Yleisötilaisuus.....	8
Yhteenvedot annetuista lausunnoista ja esitetyistä mielipiteistä	9
Yhteenvedot lausunnoista.....	9
Yhteenvedot mielipiteistä	22
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	25
Hankekuvaus	25
Hankkeen vaihtoehdot	26
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	27
YVA-menettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	27
Tuulivoimaosayleiskaavoitus	27
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi.....	28
Poronhoitolain edellyttämät menettelyt poronhoitoalueella.....	29
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	29
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	30
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja arviointimenetelmät	31
Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset	31
Äänimaisema ja meluhaitat	32
Valo-olosuhteet ja varjovälke	32
Virkistyskäyttö	33
Aineellinen omaisuus	34
Maisema ja kulttuuriperintö	34
Maisema	34
Rakennettu kulttuuriympäristö	36
Arkeologinen kulttuuriperintö	37
Yhdyskuntarakenne	38
Yhdyskuntarakenne.....	38
Liikenne	38
Viestintäyhteydet	39
Poronhoito	40
Poronhoidon nykytila	40
Vaikutusmekanismi poronhoitoon	41
Vaikutusarviointi ja vaikutusten merkittävyys sekä lieventäminen	41
Maa- ja kallioperä.....	42
Maa-ainekset	42
Pohjavedet.....	43
Luontoympäristö	45
Yleistä	45
Linnusto	45
Muu eläimistö ja direktiivilajit.....	47

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Kasvillisuus, luontotyytit ja arvokkaat luontokohteet	48
Yhteisvaikutukset	48
Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset	48
Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen ja vaikutusten seuranta	49
Osallistumisen järjestäminen	49
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys	50
Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	50
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	50
Sovelletut oikeusohjeet	51
Asiakirjan hyväksyminen	51

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Tuulialfa Oy suunnittelee kuuden tuulivoimalan rakentamista Sodankylän kuntaan, noin 28 kilometriä Sodankylän keskustajamasta luoteeseen (kuva 1). Tuulivoimala-alueen pinta-ala on noin 824 ha ja etäisyys Kittilän kunnan rajalle lännessä on noin 13 kilometriä. Tuulivoimala-alue sijoittuu Rajalan kylän pohjoispuolelle noin kahden (2) kilometrin etäisyydelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 265 metriä ja yksikköteho noin 6–10 MW. Kantaverkkoliityntä toteutettaisiin maakaapelilla olemassa olevan Vajukoski-Sirkka 110 kV voimajohdon kautta. YVA-menettelyssä tarkasteltavat toteuttamisvaihtoehdot käsittävät myös sähköaseman ja energiavaraston rakentamisen. Energiavarasto on teholtaan enintään noin 50 MW ja käsittää noin 0,4 ha alan. Akkurakenne sijoittuu kontin tai hallirakennuksen sisään. Tuulivoimaloiden lisäksi rakennetaan maakaapeloinnit ja huoltotiet. Rakennusvaiheessa tuulivoimaloiden sijaintipaikoille tulee nostoalueet sekä väliaikaisia varikkoalueita.

YVA-menettelyssä arvioidaan seuraavat vaihtoehdot:

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Alueelle rakennetaan kuusi tuulivoimalaa.

Sähkönsiirron alavaihtoehto VE1A: Kantaverkkoliityntä suunnitellaan 33 kV maakaapelilla Rovalaentietä seuraten luoteeseen Latvajängän alueelle, jonne rakennetaan sähköasema ja johdonvarsiliityntä Vajukoski-Sirkka 110 kV voimajohtoon. Sähköaseman läheisyyteen Rovalaentien länsipuolelle rakennetaan energiavarasto.

Sähkönsiirron alavaihtoehto VE1B: Kantaverkkoliityntä suunnitellaan 33 kV maakaapelilla Rovalaentietä seuraten luoteeseen ja sitten koilliseen Riiminjängän alueelle, jonne rakennetaan sähköasema ja johdonvarsiliityntä Vajukoski-Sirkka voimajohtoon. Sähköaseman länsipuolelle, noin 390 metrin etäisyydelle, rakennetaan energiavarasto.

Sähkönsiirron alavaihtoehto VE1C: Kantaverkkoliityntä suunnitellaan 110 kV maakaapelilla Vajukoski-Sirkka 110 kV voimajohdon varteen ja liityntä toteutetaan johdonvarsiliityntänä. Maakaapelin reitti on joko vaihtoehdon VE1A tai VE1B mukainen. Sähköasema ja energiavarasto rakennetaan tuulivoimala-alueelle Rovalaentien varteen, tien itäpuolelle.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Kuva 1. Hankealueen yleiskuva. Lähde: Tuulialfa Oy. Rajalan tuulivoimahanke.
Ympäristövaikutusten arviointiohjelma.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Arviointimenettelyn sisältö

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutus on määritelty YVA-lain 2 §:ssä tarkoittamaan hankkeen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella: a) väestöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; b) maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen sekä eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, erityisesti niihin lajeihin ja luontotyyppeihin, jotka on suojeltu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY nojalla; c) yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin. YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. YVA-lain liitteen 1 kohdan 8b) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan energian siirron hankkeisiin kuten vähintään 220 kilovoltin maanpäällisiin voimajohtoihin, joiden pituus on yli 15 kilometriä.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehtoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle, ja antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvaus ympäristön nykytilasta, kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuinen yhteenveto. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin YVA-asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiselostusta koskevan kuulemisen järjestämisestä. Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevan kuulemisen tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeesta järjestettiin 24.4.2025 YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu edistämään hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen hallintaa sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Neuvotteluun osallistuivat yhteysviranomainen, Sodankylän kunta, Arktisen Lapin ympäristönsuojelu, Lapin liitto, Lapin pelastuslaitos, Lapin maakuntamuseo, Rovakaira Oy, Paliskuntain yhdistys, Tuulialfa Oy (hankkeesta vastaava), AFRY Finland Oy (YVA-konsultti).

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen julkaisi 10.9.2025 kuulutuksen arviointiohjelmasta, sen nähtävillä olosta ja mielipiteiden esittämisestä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivuilla ja pyysi Sodankylän ja Kittilän kuntia julkaisemaan kuulutuksen verkkosivuillaan. Arviointiohjelma ja kuulutus julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla <https://www.ymparisto.fi/rajalan-tuulivoimahanke-YVA>. Kuulutuksesta tiedotettiin 10.9.2025 seuraavissa lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla: Sompio, Kittilälehti ja Lapin Kansa. Arviointiohjelma oli kuulemisaikana painettuna nähtävillä Sodankylän ja Kittilän kunnan toimipisteissä sekä kunnankirjastoissa ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Nähtävilläoloaika oli 10.9.–9.10.2025.

Yhteysviranomainen pyysi arviointiohjelmasta lausunnon seuraavilta tahoilta:

Sodankylän kunta, Sodankylän kunnan tekninen lautakunta sekä ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon jaostot, Kittilän kunta, Lapin liitto, Lapin hyvinvointialue/ pelastuslaitos, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Metsähallitus/Luontopalvelut, Metsähallitus/Eräpalvelut, Lapin maakuntamuseo, Puolustusvoimat/3. logistiikkarykmentti, Luonnonvarakeskus, Ilmatieteen laitos, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Fingrid Oyj, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Sattasniemen paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri, BirdLife Suomi ry,

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Sodankylän riistanhoitoyhdistys, Sodankylän kalatalousalue, Suomen Metsäkeskus, Riistakeskus Lappi, Metsänhoitoyhdistys Lappi, MTK Lappi, Cinia Oy, Digita Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, Telia Finland Oyj.

Arviointiohjelmasta annettiin yhteensä 16 lausuntoa sekä 5 mielipidettä, jotka toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus säilyttää annetun palautteen.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 25.9.2025 Sodankylän kunnanvirastolla. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä ympäristöhallinnon em. verkkosivuilla julkaistun linkin kautta. Yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan, konsultin ja kunnan edustajien sekä viranomaistahojen lisäksi yleisötilaisuuteen osallistui 13 henkilöä paikan päällä.

Yhteysviranomainen on tiivistänyt yleisötilaisuudessa esitetyt kommentit ja kysymykset YVA-konsultin muistiinpanojen pohjalta:

Havainnekuvia varten toivottiin kuvia useista kohdista Rajalan kylältä Rajalanvaaraan päin. Tuotiin esiin, että välimatka lähimpiin taloihin on edelleen kaksi kilometriä, kuten aiemmin suunnittelussa olleessa Nuttioiden tuulivoimahankkeessa, ja etäisyyden tulisi olla suurempi. Todettiin, että varmin tapa tavoittaa alueen maanomistajat, on lähestyä heitä postitse. Lähiasukas toi esille, että lähetetyt vuokrasopimukset vaativat täsmentämistä ja että niissä olisi vielä läpikäytävää. Kysyttiin, miten vaikutuksia poroille ja muille eläimille arvioidaan, ja todettiin, että on kyllä tiedossa, että eläimet välttävät tuulivoimala-alueita viiden kilometrin säteellä. Kysyttiin voimaloiden käyttöiästä ja mitä alueelle tapahtuu, kun voimalat puretaan. Kysyttiin Sodankylän kunnalta, onko kunnassa mietitty mahdollisuutta hyödyntää valosaasteettomia alueita kuten Rajala matkailijoita varten. Kysyttiin hankkeesta vastaavalta hankekehityksen tavoitteista ja onko tarkoitus myydä hanke suunnittelun jälkeen. Kysyttiin kunnalta, että miten hanke sopii yhteen kunnassa valmistelussa olevan porotalouden kehittämissuunnitelman kanssa. Kysyttiin, onko asukaskysely vapaasti täytettävissä. Luontoselvitysten osalta kysyttiin, huomioidaanko maassa elävät eläimet. Kommentoitiin, että esitetty YVA-asiakirja valaisee paljon haitoista ja hyödyistä ja että kattavat selvitykset ovat tärkeitä ja tarpeelliset. Kysyttiin, mistä materiaalit hankkeen rakentamiseen otetaan ja mistä niitä kaivetaan, ja mietittiin ilmastollisen hyödyn toteutumista. Kaikista haitoista ja hyödyistä on tärkeää saada tietoa. Keskusteltiin kuntaan toteutetusta Joukhaisselän tuulivoimahankkeesta sekä keskeytetystä Nuttioiden hankkeesta. Yleisöstä todettiin, että ei mökkiläisiltä kysytty mitään, kun Joukhaisselkä tuli, ja että poroilla kestää uuden reitin oppiminen 15 vuotta Ruotsissa tehdyn tutkimuksen mukaan. Tuotiin esiin, Keulakkopään tuulivoimalat pitävät kovaa ääntä vielä viiden kilometrin etäisyydellä asuvan kokeman mukaan. Kysyttiin tuulivoimaloiden ympäristöystävällisyydestä, kun

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

jokainen voimala sisältää glykolia, joka on myrkky, samoin öljyä, ja esitettiin huoli pohjavesivaikutuksista, jos tulee jokin toimintahäiriö. Pohjaveden varjelua pilaantumiselta korostettiin.

Yhteenvedot annetuista lausunnoista ja esitetyistä mielipiteistä

Yhteenvedot lausunnoista

Sodankylän kunta

Sodankylän kunta ilmaisee huolensa tuulivoimahankkeen sijoittumisesta erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle, jossa poronhoitolain (848/1990) 2 §:n 2 momentin mukaan maata ei saa käyttää siten, että se aiheuttaa huomattavaa haittaa poronhoidolle. Sodankylän kunta vaatii kattavaa ja perusteellista erillisselvitystä Sattasniemen paliskunnan poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista. Tarkastelua tulee tehdä tuulivoiman rakentamis- ja tuotantoaikaisista vaikutuksista paliskunnan laidunkiertoon ja toimintaan. Tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset paliskunnassa voivat johtaa laidunkierron häiriintymiseen, josta palautuminen voi viedä useita vuosia. Arvioinnissa tulee käyttää Paliskuntain yhdistyksen opasta poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa. Erillisselvityksessä tulee huomioida eri hankkeiden yhteisvaikutus poronhoidolle. Poronhoitoa koskevissa selvityksissä on yleisesti tunnistettu, että useiden hankkeiden yhteisvaikutukset voivat olla suuria, vaikka yksittäisen hankkeen vaikutus jäisikin vähäiseksi.

Arktisen Lapin ympäristönsuojelu

Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen Arktisen Lapin ympäristönsuojelu katsoo, että arviointiohjelma on riittävän kattava ja että sen perusteella voidaan laatia arviointiselostus. Tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että maakaapelia on suunniteltu serpentiinikallioalueen läpi vaihtoehdoissa VE1B ja VE1C. Lähtökohtaisesti nämä vaihtoehdot eivät siten ole luonnonsuojelullisesti suositeltavia. Maakaapeleiden sijoitusvaihtoehtojen vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti. Kaapeleiden ja energiavaraston sijoittaminen jo rakennettuun ympäristöön sekä olemassa olevan tiestön yhteyteen on ensisijaista. On tärkeää, että hankkeen rakentaminen ei edellytä uuden ilmajohdon rakentamista.

Tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että vaikutukset pinta- ja pohjavesiin selvitetään perusteellisesti ja tuotetaan luotettava kuva eri toteutusvaihtoehtojen vaikutuksista pinta- ja pohjavesien tilaan. Välittömästi tuulivoimaloiden puolella sijaitsee vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue Pikku Välimaa (12758270, 2E). Kyseessä on pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Hankealueella sijaitsee tiedossa olevia lähteitä, joiden luonnontilan vaarantaminen on

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

kiellettyä. Voimaloiden ja niitä tukevan tiestön rakentaminen aiheuttaa muutoksia hulevesien virtaamaan ja laatuun ja saattaa sitä kautta aiheuttaa haittoja vesistöille. Etenkin vaikutukset pienvesiin saattavat olla merkittäviä mm. virtaaman äärevöityessä ja kiintoaineksen kulkeutuessa vesiin.

Yksittäisen voimaloiden sijoittelua tulee muuttaa, jos alustavasti suunnitelluissa sijainneissa havaitaan erityisiä luontoarvoja. Voimaloiden määrän vähentäminen tarvittaessa tulee olla mahdollista. Esitetyn aikataulun mukaan arviointiselostus valmistuu keväällä 2026, joten kesäaikaan tehtävät luontoselvitykset on tehty jo ennen arviointiohjelmasta kuulemisen päättymistä (arviointiohjelman mukaan kesä-elokuussa 2025). YVA-menettelyn aikataulua tulee pidentää, jos ilmenee, että selvitykset eivät ole olleet riittäviä. Selvitysten tulokset tulee raportoida kattavasti arviointiselostuksessa. Pomokairan Natura-alueelle tulee laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Voimaloiden aiheuttamaa valosaastetta ympäristöön tulee arvioida. Sodankylässä on tärkeää säilyttää pimeitä alueita ja voimaloiden aiheuttamaa valoa ympäristöön tulee voida rajoittaa/rajata vain asetusten ja määräysten edellyttämälle tasolle mm. lentoestevalojen suhteen, eli hyödyntää lentoestevalaistuksessa esimerkiksi tutka-avusteista tekniikkaa.

Hankealueen eteläpuolella sijaitsee Kaarestunturi erämainen retkikohde, jossa on retkeilyrakenteita kuten autiotupa ja laavu. Hankealueen läpi kulkee Rajala-Poksaselän moottorikelkkaura ja osayleiskaavassa osoitettu vaellusreitti. Hankealueella sijaitsee kota ja laavu. Hanke heikentää virkistyskäyttömahdollisuuksia Sodankylässä sekä aiheuttaa maisemahaittaa asutuksen lisäksi virkistyskäytölle. Maisemavaikutus mm. Kaarestunturin suuntaan tuleekin arvioida huolellisesti ja tehdä kattava näkymäalueanalyysi sekä valokuvasovitteet.

Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että Rajalan hankkeessa suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on 265 m, kun tällä hetkellä Sodankylän alueella toteutettujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on vain 180 m (Kuolavaara-Keulakkopää) ja 120 m (Joukhaisselkä). Rajalan aluetta ei ole osoitettu Lapin maakuntakaavassa tuulivoimatuotantoon eikä aluetta ole tunnistettu Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Ensisijaisesti tuulivoimahankkeet tulisi sijoittaa alueellisessa selvityksessä kartoitetuille tuulivoimapotentialisille alueille, sillä selvityksessä on tehty maankäytöllistä ja ympäristöllistä yhteensovittamista eri maankäyttömuotojen kesken. Suunniteltu hanke sijaitsee alle 2,5 km etäisyydellä Rajalan kylästä. Rajalan tuulivoimahankkeella saattaa olla merkittäviä vaikutuksia mm. poronhoidolle, ja että arviointia varten tarvitaan perusteellinen selvitys poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista, mm. Sattasniemen paliskunnan laidunkiertoon.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto

Kittilän kunnan ympäristöterveydenhuollon viranomaisena toimiva Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa asiaan.

Lapin maakuntamuseo

Sodankylän kunnan alueellisena vastuumuseona toimiva Lapin maakuntamuseo toteaa, että arviointiohjelmassa tunnistetaan valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset alueet (VARK) sekä hankealueen läheisyyteen sijoittuvat arkeologiset kohteet. Hankealueelle, suunnitelluille tieyhteyksille ja maakaapelialueelle on teetetty arkeologinen inventointi (Tokoi 2024), jonka raportti on toimitettu Lapin maakuntamuseolle. Arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu arviointiohjelmassa riittävällä tavalla.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät alueet ja kohteet. Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutuksien arviointia varten laaditaan näkymäalueanalyysi ja kuvasovitteita. Vaikutusarvioinnissa selvitetään hankkeen suhde kulttuuriympäristön kohteisiin ja tarkoitus on hyödyntää Ympäristöministeriön ohjetta maisemavaikutusten arvioimisesta tuulivoimarakentamisessa. Rakennettu kulttuuriympäristö on huomioitu arviointiohjelmassa asianmukaisella tavalla.

Lapin liitto

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 hankealuetta ja sen lähialueita koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset sekä koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä on arviointiohjelmassa tuotu esille. Hanke sijoittuu metsätalous- ja poronhoitovaltaiselle alueelle (M-1 4561). Hankealueen poikki on osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita Sattasniemen paliskunnan laidunkierto/-esteita (ph 7408) ja voimajohtolinja. Hankealue rajautuu tärkeään, vedenhankintaan soveltuvaan pohjavesialueeseen ja sijoittuu mineraalipotentiaalisen vyöhykkeen tuntumaan, sen pohjoispuolelle. Lapin liitto käsittelee myös seuraavat hankkeen lähialueelle osoitetut maakuntakaavamerkinnot ja niitä koskevat määräykset: potentiaalinen kaivostoiminta-alue Pahtavaara (ek-1 1923), kaivosalue Pahtavaara (EK 1905), tuulivoimaloiden alue Kuolavaara-Keulakkopää (tv 2364), Jeesiön kylä (ma 5945), kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena tai kohteena Kannusselän/Kusiojan poroaita (ma 6105), Kannusselän vankileirin jäännös (maS 4848). Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset koskevat muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista, arvokkaiden luonnonympäristöjen huomioimista sekä tuulivoimaloiden sijoittelua ja niiden tutka- ja radioyhteysvaikutuksia sekä lentoesteiden korkeusrajoituksia.

LAPELY/2261/2018

Lapin liiton näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä tulee arvioida tuulivoimahankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota poronhoitoon ja lähialueen kyliin sekä kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta tärkeille alueille suuntautuviin maisemavaikutuksiin. Vaikutusarvioinnissa tulisi tunnistaa merkittävät vaikutukset ihmisiin, maisemaan, luontoon ja poronhoitoon. Lisäksi tulee huomioida vaikutukset ilmavaltavontatutkiiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä arvioida tuulivoimahankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös lähialueelle sijoittuvat kaivoshankkeet.

Lapin liiton virasto toteaa Rajalan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Lapin pelastuslaitoksella ei ole lausuttavaa koskien Rajalan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa. Pelastuslaitos antaa erillisestä pyynnöstä lausunnon koskien hankkeen rakenteellisen paloturvallisuuden suunnitteluratkaisuja, kun hanke on edennyt rakennuslupavaiheeseen.

Hankealueetta lähin maantie on yhdystie 19811 (Rajalantie) noin 1,5 km etäisyydellä etelässä. Sähkönsiirron vaihtoehdot eivät risteä maanteiden kanssa. Hanke vaatii merkittävän määrän kuljetuksia (mm. maa-ainesten siirrot, betonin ja raudotusteräksen kuljetukset, työkoneiden kuljetukset, sähköasema- ja sähkönsiirtorakenteiden kuljetukset, tuulivoimakomponenttien erikoiskuljetukset). Raskaan liikenteen lisääntyminen lisää riskejä liikenneturvallisuuden heikkenemisen kannalta. Erityisesti erikoiskuljetukset vaikuttavat liikenteen sujuvuuteen. Rakennusaikainen työmatkaliikenne kasvattaa alueen liikennemääriä verrattuna nykytilanteeseen. Toiminnan aikaan liikennöinti on huomattavasti vähäisempää säännöllistä huoltotoimintaa. Hankkeen liikennevaikutukset kohdistuvat erityisesti Rajalantien (yhdystie 19811) ja valtatie 4 alueille.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Hankkeen tuulivoimakomponenttien kuljetussatama tarkentuu myöhemmässä vaiheessa, mutta etäisyydet lähimpiinkin satamiin ovat satoja kilometrejä. Kuljetusmatkat muodostuvat pitkiksi ja liikennevaikutuksia aiheutuu koko reitille. Hankealuetta lähin suurten erikoiskuljetusten tavoitetieverkkoon (SEKV) kuuluva väylä on valtatie 4, jota pitkin erikoiskuljetukset tultaisiin todennäköisesti ohjaamaan. Hankealueelle on erikoiskuljetusverkkoon kuulumatonta Rajalantietä pitkin yli 25 km etäisyys. Rajalantiellä vaaditaan todennäköisesti useita parantamistoimenpiteitä, kuten esimerkiksi ajoradan levennyksiä erikoiskuljetusten mahdollistamiseksi.

hankkeen jatkosuunnittelussa on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimaloiden osien varastoinnin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Tarpeelliset parantamistoimenpiteet, mukaan lukien valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikainen siirto sekä liittymien avartaminen, suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö. Kantaverkkoyhtiöllä on kantaverkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Hankealueella on Fingridin 220 kV voimajohto Isoniemi-Vajukoski. Voimajohtoa varten on lunastettu käyttöoikeuden supistus 56 metriä leveälle johtoalueelle pylväsvälillä 5–205. Pylväsvälillä 206–285 voimajohto sijoittuu yhteiselle 72 metriä leveälle johtoalueelle Kittilän Alueverkko Oy:n 110 kV voimajohdon kanssa. Rakennusrajoitusta merkitsevä rakennusraja ulottuu johtoalueen ulkoreunaan Fingridin 220 kV voimajohdon osalta lausunnossa esitetyn kuvan mukaisesti.

Fingrid toteaa, että asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa arviointiohjelmaan, koska hankealue on yli 20 km päässä laitoksen lähimmästä säätutkasta. Ilmatieteen laitos ilmoittaa korjauksena kappaleeseen 25.2., että sillä on yhteensä 12 säätutkaa.

Luonnonvarakeskus

Arviointiohjelma on riittävä poronhoidon osalta. Paliskunnan nykytila on kuvattu riittävän tarkasti ja erityisesti laidunkierron vaikutus paliskunnan poronhoidolle on tunnistettu ja kuvattu kattavasti. Suunniteltu tuulivoima-alue on aivan paliskunnan laidunkiertoaidan vieressä. Lisäksi molemmiin puoliin tuulivoima-aluetta sijaitsee paliskunnan erotusaidat noin 5–10 kilometrin päässä. Arviointiohjelmassa on tunnistettu ne keskeiset asiat, joihin

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

vaikutusten arvioinnissa tulisi ja tullaan kiinnittämään huomiota. Vaikutusten arviointimenetelmiä ja aineistoja on kuvattu kohtuullisella tarkkuudella. Luonnonvarakeskus painottaa paliskunnan edustajien kanssa käyvien keskustelujen, neuvottelujen ja haastattelujen merkitystä arvioinnin onnistumiselle. GPS-pantaseuranta-aineistojen hyödyntäminen on hyvä tapa, vaikkakin niiden pohjalta yksinomaan ei voida päätellä alueen käyttöastetta porojen liikkumisen myös vaihdellessa vuosien välillä.

Sattasniemen paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, mikä tarkoittaa, ettei valtion maalla maankäytöstä saa aiheutua huomattavaa haittaa poronhoidolle. Hanke sijoittuu osin valtion omistamalle alueelle. Vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä laaja-alaisesti poronhoidon kannalta keskeisiin tekijöihin (Sattasniemen tapauksessa näitä ovat luultavasti erityisesti laidunkierto ja erotukset) ja käydä tiivistä vuoropuhelua paliskunnan kanssa koko prosessin ajan. On hyvä, että paliskunnan kanssa on pidetty yhteyttä myös lakisääteisten menettelyjen ohella. Vastaavaa toimintamallia on keskeistä jatkaa hankkeen mahdollisesti edetessä. Paliskunnalle tulisi varata riittävästi aikaa vastata tietopyyntöihin, toimittaa tiedot hankkeen etenemisestä ja muutoksista mahdollisimman nopeasti sekä pyrkiä järjestämään tapaamiset niin, että ne haittaavat varsinaista poronhoitotyötä mahdollisimman vähän ja että arviointiin osallistumisen kustannukset kuten menetetty aika korvataan.

On tärkeää hyödyntää paikallisten poronhoitajien asiantuntemusta ja varmistetaan, että tehty arvio vastaa riittävältä osin poronhoitajien näkemystä. Arviointiselostuksessa tulee käydä ilmi, mikäli lopullisessa arviossa arvionlaatijan näkemys ja paikallinen näkemys poikkeavat joiltain osin.

On keskeistä selvittää, miten poronhoidolle mahdollisesti aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan estää, lieventää ja korvata sekä miten hankkeen vaikutuksia seurataan. Myös tältä osin hyvä, että arviointiohjelmassa korostetaan paikallisen kokemuseräisen tiedon hyödyntämistä. Myös yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä, sillä eri alueiden merkitykset poronhoidolle saattavat muuttua tulevaisuudessa. Yhteisvaikutusten merkitys on kuitenkin tunnistettu ja yhteisvaikutuksia on suunniteltu tarkasteltavan laajasti sekä toiminta- että suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden osalta.

Arviointiohjelma jää metsästyslain (615/1993) 5 §:n riistalajiston osalta melko suppeaksi. Tehtyjä selvityksiä kuten lumijälkilaskenta, pesimälinnustoselvitys, muuttoselvitykset ja kanalintujen soidinpaikkaselvitys tai suunniteltuja selvityksiä ei kuvailla erityisesti, eikä tekoajankohta ilmene muiden kuin soidinpaikkaselvityksen osalta. Metsäkanalintujen osalta laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle samalla kun lajistolle ovat voimakkaat kannanvaihtelut tyypillisiä.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Luontoselvityksissä tulee kartoittaa tavanomaisia metsäkohteitakin, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan.

Sattasniemen paliskunta

Sattasniemen paliskunta, jonka alueelle hanke kokonaisuudessaan kohdistuu, suhtautuu hankkeeseen erittäin kriittisesti sen haastavan sijainnin sekä Keulakkopään alueelle toteutetun tuulivoimahankkeen havaittujen haittavaikutusten perusteella.

Suunnitteilla oleva hanke sijoittuu juuri paliskunnan alueen halki kulkevan itä-länsisuuntainen laidunkierroaidan varteen Rajalan kylän yläpuolelle. Aita erottaa kesä- ja talvilaidunalueet toisistaan. Laidunkierro on paliskunnassa erittäin toimiva, ja laidunkierroaidan varteen sijoitetut erotuspaikat mahdollistavat porojen hallitun ja kustannustehokkaan käsittelyn. Hankkeen kohdealuetta pitkin kulkee yksi porojen keskeisimmistä siirtymäreiteistä kesä- ja talvilaidunten välillä. Tällä hetkellä suurin osa poroista ohjautuu Kautoselän erotusalueelle juuri kyseistä reittiä pitkin.

Keväisin porot siirtyvät vasojen kanssa kohti pohjoisia kesälaidunalueita hyödyntäen samaa reittiä. Reitti valikoituu luontaisten esteiden, kuten sulan joen, vuoksi, mutta myös siksi, että Keulakkopään tuulivoimahankkeen seurauksena alueelle on muodostunut porojen välttämä alue. Paliskunnalla on vankka kokemus porojen käyttäytymisen muutoksista kyseisen hankkeen myötä. GPS-pantaseurannan perusteella erityisesti vasovat vaatimet välttelevät olemassa olevaa tuulivoimala-aluetta.

Hankkeen toteutuessa laidunkierrokatkeaminen, porojen väistäminen ja häiriintyminen aiheuttaisivat muutoksia kulkureiteissä. Porot siirtyisivät muille alueille, mikä lisäisi laidunpaineita, aiheuttaisi laidunten kulumista ja nostaisi porotiheyksiä. Muutoksilla on suora vaikutus porojen hyvinvointiin ja terveyteen, ja ne voivat heijastua esimerkiksi porojen keskipainossa sekä lisääntyneinä kustannuksina paliskunnalle.

Lisääntynyt muu maankäyttö on jo muuttanut paliskunnan porojen laidunkäyttäytymistä merkittävästi ja johtanut lisääntyneeseen vaeltamiseen ennestään suppealla ja kuormittuneella talvilaidunalueella. Poro on erittäin stressiherkkä eläin ja laidunrauhan väheneminen aiheuttaa sekä terveydellisiä ongelmia että käyttäytymisen muutoksia, kuten levottomuutta ja poikkeavaa liikkumista. Arviointiohjelmassa tulee huomioida esitettyä laajemmin porojen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja luontaisten elinolosuhteiden säilyminen, sillä ne ovat keskeisiä edellytyksiä porotalouden tuottavuudelle ja toiminnan jatkuvuudelle. Uuden lainsäädännön mukaan paliskunnat ovat velvollisia edistämään kestävästä poronhoitoa ja turvaamaan laidunten käyttöä. Alueiden pirstaloituminen ja elintilan väheneminen vaikeuttavat jo valmiiksi rajatun talvilaitumen käyttöä huomattavasti.

Paliskunnan alueella on jo nykyisellään huomattavan paljon muuta maankäyttöä, ja uusia hankkeita suunnitellaan jatkuvasti. Tämä kehityssuunta uhkaa vakavasti

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

poronhoidon toimintaedellytyksiä alueella. Rajalan hanke yhdessä muiden maankäyttöhankkeiden kanssa muodostaa kokonaisuuden, joka heikentää laidunten käytettävyyttä, katkoo tärkeimpiä kulkureittejä ja vaarantaa porojen luonnollisen käyttäytymisen. Lisäkuormitus alueelle ei ole kestävää eikä hyväksyttävää poronhoidon jatkuvuuden ja alkuperäiskansan oikeuksien näkökulmasta. Teollinen maankäyttö on merkittävästi heikentänyt laidunalueita, ja uusien energiahankkeiden suunnittelu kuormittaa paliskuntaa ja Paliskuntain yhdistystä kohtuuttomasti. Poronhoidon toimintakyky ei kestä kumulatiivisia häiriöitä ja laidunalan jatkuvaa vähenemistä.

Maankäyttöhankkeiden vaikutukset poronhoitoon on arvioitava yhteistyössä paliskunnan kanssa, hyödyntäen sen asiantuntemusta. Arvioinnissa tulee huomioida sekä suorat että välilliset vaikutukset laidunalueisiin, kulkureitteihin, poronhoitotyöhön ja porotalouteen. Paliskunnan osallistuminen arviointiin vie aikaa varsinaisesta poronhoidosta ja tulee korvata asianmukaisesti.

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) turvaa poronhoito-oikeuden ja edellyttää neuvotteluja valtion maita koskevilla toimenpiteillä. Neuvottelukäytäntöä suositellaan myös muilla mailla. Maakuntakaavoissa ja alueidenkäyttölaissa on määräyksiä, jotka velvoittavat huomioimaan poronhoidon edellytykset kaavoituksessa. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (252/2017) edellyttää poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten kattavaa selvittämistä.

Poronhoidon nykytilan kuvaamiseksi seuraavat tiedot ovat tarpeellisia: Paliskunnan perustiedot käsittävät eloporomäärät, osakkaat, vahingot, sijainti ja erityispiirteet. Kohdealuetta koskevat poronhoidolliset seikat on syytä yksilöidä. Toiminnan nykyinen luonne ja infrastruktuuri tulee kuvata, käsittäen poronhoidon käytännöt ja rakenteet hankealueella ja koko paliskunnassa. Viimeaikaiset tiedot laidunalueista tulee esittää.

Porolaitumia poistuu, muuttuu, pirstoutuu ja kuluu hankkeen seurauksena, mikä tulee arvioida, kuten myös niille mahdollisesti kulkeutuvat haitta-aineet. Laidunnukseen kohdistuvina vaikutuksina tulee arvioida häiriövaikutukset porojen käyttäytymiseen. Poronhoitotoimintaan vaikuttavat kulkureittien ja rakenteiden muutokset. Liikenne ja hankealueella sijaitsevat riskit on otettava huomioon arvioitaessa porovahinkojen todennäköisyyttä. Vaikutuksia porojen terveyteen ja hyvinvointiin tulee arvioida. Sosioekonomiset vaikutukset kohdistuvat poroelinkeinon kannattavuuteen ja ne tulee arvioida. Kulttuuriset vaikutukset kohdistuvat edellytyksiin harjoittaa poronhoitokulttuuria hankkeen vaikutusalueella.

Välttämiskäyttäytyminen on tutkimuksissa todettu vaikutus. On tärkeää huomioida, että vaikka porojen reaktioita ei voi täysin ennustaa, on tietoa jo riittävästi. Vaikutusten laajuutta tarkasteltaessa ei riitä pinta-alan keskittyminen, koska vaikutukset ovat myös toiminnallisia ja kerrannaisia. Työllistyminen tuulivoimahankkeessa vie aikaa poronhoidosta, eikä siten tue elinkeinoa, ja tavanomaiset väittämät vaikutukset

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

vaikutusten väliaikaisuudesta eivät pidä paikkaansa, vaan vaikutukset ovat osa kertyvää maankäytön muutosta. Uudet tiet hankealueella tuottavat poronhoidon näkökulmasta uusia häiriöitä ja ohjaavat poroja väärin. Tuulivoimaloiden alueet eivät tarjoa poroille laadukasta ravintoa, räkkäsuojia on jo riittävästi. Yksittäiset rohkeammat poroyksilöt voimaloiden läheisyydessä eivät edusta porojen yleistä käyttäytymistä.

Varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava etenkin häiriöherkillä laiduntyypeillä, kuten kevätlaitumilla ja vasonta-alueilla. Esimerkiksi 500 metrin suojavyöhyke voimalasta vasoma-alueelle ei ole riittävä suojavyöhyke, suhteessa metsäpeuran vasoma-alueeseen jätettävään 5 km suojavyöhykkeeseen.

Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja ne on selvitettävä yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä. Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvata paliskunnille täysimääräisesti ne haitat, joita ei voi estää tai lieventää. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa YVA-lain ohella poronhoitolaki, sekä maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista ja sen toimintaedellytysten turvaamista.

Sattasniemen paliskunta on käsitellyt Rajalan tuulipuistohanketta ylimääräisessä kokouksessaan 16.4.2025. Kokouksessa todettiin, että hanke aiheuttaisi paliskunnalle huomattavaa haittaa. Lapin tuulivoimaselvityksessä on arvioitu Rajalan pohjoispuolisen tuulivoimapotentialialaisen alueen rakentamisen aiheuttavan huomattavaa haittaa porotaloudelle. Aluetta ei ole osoitettu maakuntakaavaan. Paliskunnan selkeä ja yksiselitteinen kanta hankkeeseen on hankkeen toteuttamatta jättäminen. Ensimmäisessä poronhoitolain 53 §:n mukaisessa neuvottelussa Sodankylän kunnantalolla paliskunta esitti kantansa suoraan tuulivoimayhtiön edustajalle. Tämä kanta ei kuitenkaan ole tullut asianmukaisesti huomioiduksi arviointiohjelmassa.

Sattasniemen paliskunta korostaa, että Rajalan tuulivoimahanke ei ole yhteensopiva alueen poronhoidon, laidunkierron eikä alkuperäiskansan oikeuksien kanssa. Hanke vaarantaa poronhoidon harjoittamisen edellytykset paliskunnan alueella ja rikkoo perustuslaillisesti suojattuja oikeuksia.

YVA- ja kaavamenettelyn aikana tulee neuvotella paliskunnan kanssa PHL 53 §:n mukaisesti (valtion maalla) tai kaltaisesti (muulla kuin valtion maalla). Lausunnonantaja muistuttaa poronhoitolain 53 §:n mukaisesta neuvotteluveto-oikeudesta ja neuvottelujen yhteensovittamisesta YVA- ja kaavamenettelyjen kanssa. Sattasniemen paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävänä YVA-menettelyn aikana.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys lausuu asiasta yleisellä tasolla, koska uusien energiahankkeiden suunnittelu kuormittaa paliskuntaa ja Paliskuntain yhdistystä kohtuuttomasti.

Poronhoidon toimintakyky ei kestä kumulatiivisia häiriöitä ja laidunalan jatkuvaa vähenemistä.

Maankäyttöhankkeiden vaikutukset poronhoitoon on arvioitava yhteistyössä paliskunnan kanssa, hyödyntäen sen asiantuntemusta. Arvioinnissa tulee huomioida sekä suorat että välilliset vaikutukset laidunalueisiin, kulkureitteihin, poronhoitotyöhön ja porotalouteen. Paliskunnan osallistuminen arviointiin vie aikaa varsinaisesta poronhoidosta ja tulee korvata asianmukaisesti.

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) turvaa poronhoito-oikeuden ja edellyttää neuvotteluja valtion maita koskevissa toimenpiteissä. Neuvottelukäytäntöä suositellaan myös muilla mailla. Maakuntakaavoissa ja alueidenkäyttölaissa on määräyksiä, jotka velvoittavat huomioimaan poronhoidon edellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (252/2017) edellyttää poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten kattavaa selvittämistä.

Paliskuntain yhdistys ohjeistaa poronhoidon kuvaamista YVA-ohjelmassa: Paliskunnan perustiedot tulee kuvata, käsittäen eloporomäärät, osakkaat, vahingot, sijainti ja erityispiirteet, ja myös yksilöidä kohdealuetta koskevat poronhoidolliset seikat. Toiminnan luonne ja infrastruktuuri tulee kuvata, käsittäen poronhoidon käytännöt ja rakenteet hankealueella ja koko paliskunnassa. Myös viimeaikaiset tiedot laidunalueista tulee kuvata.

Paliskuntain yhdistys muistuttaa poronhoitolain 53 §:n mukaisesta neuvotteluvaihtoehdosta ja neuvottelujen yhteensovittamisesta YVA- ja kaavamenettelyjen kanssa.

Paliskuntain yhdistys kuvaa yleispiirteisesti, miten maankäyttöhankkeet voivat vaikuttaa poronhoitoon. Porolaidunten poistuminen, muuttuminen, pirstoutuminen ja kuluminen tulee arvioida sekä niille mahdollisesti kulkeutuvat haitta-aineet. Laidunnukseen kohdistuvina vaikutuksina tulee arvioida häiriövaikutukset porojen käyttäytymiseen. Poronhoitotoimintaan vaikuttavat kulkureittien ja rakenteiden muutokset. Liikenne ja hankealueella sijaitsevat riskit on otettava huomioon arvioitaessa porovahinkojen todennäköisyyttä. Vaikutuksia porojen terveyteen ja hyvinvointiin tulee arvioida. Sosioekonomiset vaikutukset kohdistuvat poroelinkeinon kannattavuuteen ja ne tulee arvioida. Kulttuuriset vaikutukset kohdistuvat edellytyksiin harjoittaa poronhoitokulttuuria hankkeen vaikutusalueella.

Paliskuntain yhdistys kuvaa yleisesti tuulivoiman vaikutuksia poronhoitoon. Välttämiskäyttäytyminen on tutkimuksissa todettu vaikutus, vaikkakin osassa tutkimuksista tätä on virheellisesti tulkittu. On tärkeää huomioida, että vaikka porojen

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

reaktioita ei voi täysin ennustaa, on tietoa jo riittävästi. Vaikutusten laajuutta tarkasteltaessa ei riitä pinta-alan keskittyminen, koska vaikutukset ovat myös toiminnallisia ja kumulatiivisia. Paliskuntain yhdistys toteaa, että työllistyminen tuulivoimahankkeessa vie aikaa poronhoidosta eikä siten tue elinkeinoa, ja painottaa myös, että tavanomaiset väittämät vaikutukset vaikutusten väliaikaisuudesta eivät pidä paikkaansa, vaan vaikutukset ovat osa kumulatiivista kehitystä. Uudet tiet hankealueella ovat poronhoidon näkökulmasta uusia häiriöitä tuottavia ja poroja väärin ohjaavia. Tuulivoimaloiden alueet eivät tarjoa poroille laadukasta ravintoa, räkkäsuojia on jo riittävästi. Yksittäiset rohkeammat poroyksilöt voimaloiden läheisyydessä eivät edusta porojen yleistä käyttäytymistä. Varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava etenkin häiriöherkillä laiduntyypeillä, kuten kevätlaitumilla ja vasonta-alueilla. Esimerkiksi 500 metrin suojavyöhyke voimalasta vasoma-alueelle ei ole riittävä suojavyöhyke, suhteessa metsäpeuran vasoma-alueeseen jätettävään 5 km suojavyöhykkeeseen.

Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja ne on selvitettävä yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä. Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvata paliskunnille täysimääräisesti ne haitat, joita ei voi estää tai lieventää. Alueen paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä.

Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry Lapin lintutieteellinen yhdistys ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ja Lapin lintutieteellinen yhdistys tuovat esiin, että hankealueen läheisyydessä sijaitsee "erämaiseksi tunturialueeksi" kuvailtu Kaarestunturin päiväretkikohde, ja hankealueen poikki kulkee Rajala-Poksaselän moottorikelkkaura ja vaellusreitti. Alueella sijaitsee virkistyskäytön rakenteita ja ulkoilureittejä: Sokkapetäjävaaran kota, Sokkapetäjävaaran laavu ja Tunturireitti sekä 7 km etäisyydellä Kaarestunturin ulkoilureitti.

Suunnitellussa sijainnissa hanke on ristiriidassa maakuntakaavan, alueidenkäyttölain (719/1999) ja Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksen kanssa.

Tuulivoimarakentaminen aiheuttaa tilapäisiä ja pysyviä vaikutuksia alueen hydrologisiin olosuhteisiin johtuen rakentamiseen liittyvistä pohjarakennustoista, ojituksista, maamassojen vaihdosta, kuivatusjärjestelyistä, ojarumpujen asennuksista, teiden leventämisestä ja uusien tielinjausten toteuttamisesta. Vaikutukset kohdistuvat alueen pinta- ja pohjavaluntaan, ojaverkostojen toimintaan, eroosioherkkyyteen sekä veden laatuun. Tuulivoiman ja siihen liittyvän infran rakentaminen aiheuttaa lisäksi hydrologisia riskejä: valunnan lisääntymistä, ojitus- ja kuivatusjärjestelyjen myötä tapahtuvaa vesitalouden muutosta, sekä eroosiota ja siitä aiheutuvaa kiintoaine- ja

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

ravinnekuormituksen kasvua. Tuulivoiman vesistövaikutuksia tulisi tarkastella yhteisvaikutuksina metsätalouden vesistövaikutusten kanssa, huomioiden erityisesti vedenlaatu pienvesissä.

Hankealueen rakenteiden suunnittelussa ja sijoittamisessa on valuma-aluekohtaisesti otettava huomioon maastonmuotojen vaikutus eroosioalttiuteen ja pintavaluntaan voimalapaikkoja, tielinjauksia, siirtolinjoja, muuntamoita sekä maamassojen läjitysalueita määritettäessä. Purkuvaiheen vaikutukset pintavesiin tulee huomioida.

Erillinen hulevesien hallintasuunnitelma tulee laatia mukaan lukien ojitus- ja läjityssuunnitelmat sekä arviot maamassojen vaihdon määrästä ja sedimenttipäästöistä. Rakennus- ja purkuvaiheiden aikainen kiintoainekuormitus muodostaa tunnetun riskin vesiekosysteemeille. Vaikutukset voivat olla lyhytaikaisia ja paikallisia, mutta erityisesti pienissä virtavesissä ne saattavat olla merkittäviä. Ojitusten ja rakenteiden poistamisen vaikutuksia pienvesiin ja niiden eliöstöön ei ole arvioitu riittävässä laajuudessa, eikä vesien perustilan selvittämisestä ole esitetty riittävää tietopohjaa. Mikäli hanke toteutuu, sen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida vesistöhaittojen minimoiminen muun muassa sijoittamalla rakenteet pinnanmuodot ja eroosioherkkyys huomioiden, välttämällä ja minimoimalla maamassojen vaihtoa ja läjitystä, suunnittelemalla maaperään kohdistuvien toimenpiteiden ajoitus huolellisesti, suojaamalla maaperä nopeasti itävällä paikallisesti esiintyvällä kasvillisuudella sekä ohjaamalla läjitystä ja valuntaa siten, että eroosioherkkyys vähenee.

Hankealueen suoalueet ovat suurimmaksi osaksi ojittamattomia. Mahdolliset ojitukset ja uusi tiestö voivat muuttaa hydrologista kytkeytyneisyyttä ja lisätä valunnan määrää ja äärevöitymistä. Metsän poistuma lisää osaltaan valunnan vaihtelua. Hankealueen suunnittelussa tulisi ottaa huomioon alueen kokonaisvedenkierron toimivuus ja vaikutukset valuma-alueilla.

EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) mukainen vesimuodostumien tilan heikentämiskiello on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön (ns. Weser-tuomio, C-461/13) mukaan oikeudellisesti sitova velvoite, ei pelkkä tavoite, eikä hankkeelle ei voida myöntää lupaa, mikäli se yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa johtaa vesimuodostuman tilan heikkenemiseen tai vaarantaa hyvän tilan saavuttamisen, elleivät direktiivin 4 artiklan poikkeusedellytykset täyty. Rajalan hankkeen vaikutuksia on tältä osin arvioitava täsmällisesti ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Vesien hyvän ja erinomaisen tilan turvaaminen edellyttää, että mitään perusteltua tieteellistä epäilyä tilan heikkenemisestä ei jää, sillä muutoin lupaa ei voida myöntää vesipuitedirektiivin ja Weser-tuomion edellytysten mukaisesti.

Linnuston seurantamenetelmät on esitetty pinnallisesti ilman selkeää menetelmäkuvausta, ja edellyttävät, että linnustoselvitykset toteutetaan Suomessa vakiintuneilla menetelmillä, eli linja- ja pistelaskennoilla. Petolintujen reviirien ja pesien

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

selvittämiseen tulee käyttää lentotarkkailun ohella äänitallentimia ja lisäksi suurten petolintujen pesien kartoittamiseen helikopterimenetelmää, josta Ruotsissa on saatu hyviä kokemuksia. Linnustovaikutusten arvioinnin nykyinen tietopohja on riittämätön. Selvitykset tulee toteuttaa vähintään kahden maastokauden aikana, jotta tulokset ovat luotettavia. Erityisesti petolintujen osalta on tärkeää varmistaa, ettei hanke vaaranna reviirien säilyvyyttä. Lintuselvitysten toteuttajalla tulee olla riittävä ammattitaito ja kyky arvioida selvitysten ajankohta suhteutuen paikallisiin maasto- ja sääolosuhteisiin ja niiden vaikutuksiin seurattavaan lajistoon.

BirdLife Suomen mukaan tuulivoima tulisi sijoittaa linnustollisesti vähäarvoisille alueille, ja suojavyöhykkeet on määriteltävä erityisesti muuttoreittien, pesimäalueiden ja levähdysalueiden läheisyyteen. Linnustovaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä myös törmäysriskit, elinympäristöjen häiriöt ja vaikutukset pesintään. Arviointiohjelmassa näitä ei ole huomioitu tarpeellisella tarkkuudella.

Yhteisvaikutusten arviointi erityisen tärkeää ja tulee noudattaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) vaatimuksia ja EU:n luonto- ja lintudirektiivien periaatteita. Natura 2000 -alueiden suojelun osalta on sovellettava varovaisuusperiaatetta sekä arvioitava vaikutukset kokonaisuutena suhteessa muiden alueelle suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutuksiin, huomioiden alueella jo toteutunut maankäyttö, kuten metsätalous ja metsätiet vaikutuksineen.

Rajalan tuulivoimahanke voi aiheuttaa vanhan metsän tuhoa ja luonnon elinympäristöjen heikentymistä. Hanke heikentäisi paikallisesti virkistyskäytön mahdollisuuksia ja aiheuttaisi maisemallisia heikennyksiä myös maakunnallisesti arvokkaaseen Rajalan kylän kulttuuriympäristöön. Hankealueella sijaitsee luonnonsuojelulain suojaamia kohteita sekä metsälakikohteita, vanhan metsän alueita, ja alueelta ja sen läheisyydestä on useita erityisiä lajihavaintoja. Hanke heikentäisi ympäristön erämaista luonnetta ja voisi vaikuttaa Pomokairan Natura-alueeseen. Hanke on ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, aiheuttaa merkittäviä hydrologisia riskejä ja perustuu linnustovaikutusten osalta puutteelliseen tietopohjaan.

Tuulivoiman edistämisessä tulisi huomioida puhtaan siirtymän hankkeiden DNSH-periaate (Do No Significant Harm): uusiutuvan energian rakentamista ei tule edistää, jos se kiihdyttää luontokatoa. Mikäli hanketta kuitenkin edistetään, lausunnonantajat edellyttävät, että arviointiselostukseen sisällytetään yksityiskohtainen hulevesien hallintasuunnitelma, kattavat ja monivuotiset linnustoselvitykset lausunnossa kuvatuin menetelmin, yhteisvaikutusten arviointi suhteessa muuhun maankäyttöön, huomioiden virkistyskäyttö, sekä suunnitelma alueen luonnon monimuotoisuutta edistävästä toimenpiteistä.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Suomen Erillisverkot Oy

Rajalan tuulivoimahankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkoperaattoripalvelut liiketoimintaan.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Elisa Oyj

Elisa Oyj pyytää huomioimaan sen teleliikenteelle aiheutuvat haitat, koska hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Elisa toteaa, että ei vastusta hanketta.

Yhteenvedot mielipiteistä**Mielipide 1**

Mielipiteen esittäjä on syntyperäinen rajalainen ja on seurannut saukkojen vaellusta useita vuosia hankkeen kohdealueella. Tuulivoimalat sijoittuvat saukon kulkureitille sen vaihtaessa ruokailu- ja pesimispaikkaa, esimerkiksi Petäjäojasta Riiminojaan tai Riiminojasta Pulmuskaltioon. Sovasjoki on myös saukon elinpiiriä.

Maakotkien on usein havaittu saalistavan Rajalanvaaran alueella ja että maakotkan pesiä on alueen läheisyydessä useita.

Rajalanvaarassa on historiallisesta paikasta nimeltään Laukkukallio, jolle emännät toivat eväitä heinätoissā Rovalaenvuomalla tai Ojanpäälysaavalla olleille miehilleen, mikä säästi aikaa työntekoon.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä on tutkija ja poronhoitaja Sattasniemen paliskunnassa.

Mielipiteen esittäjä muistuttaa, että Sattasniemen paliskunta kuuluu erityiselle poronhoitoalueelle, jolla poronhoitolain (848/1990) 2 §:n mukaisesti valtion maita ei tule käyttää niin, että siitä aiheutuisi huomattavaa haittaa poronhoidolle. Hankealueen sijoittuminen erityiselle poronhoitoalueelle tulee erityisesti ottaa huomioon ja kunnioittaa alueen erityisasemaa. Poronhoitolaki antaa lisäksi raamit yksityisten mailla tapahtuvalle maankäytölle erityisellä poronhoitoalueella. Samalla tulee huomioida poronhoitolain takaama poronhoito-oikeus ja vapaa laidunoikeus ikiaikaisena nautintaoikeutena.

Arvioinnissa tulee laajasti selvittää hankkeen vaikutukset Sattasniemen paliskunnan poronhoidolle ja huomioida alueella jo tapahtuva muu maankäyttö. Yhteisvaikutukset

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

muiden olemassa olevien ja vireillä olevien hankkeiden kanssa on tärkeää selvittää ja tällöin on tärkeä kuunnella ja huomioida paliskunnan ja poronhoitajien omatieto, sekä olemassa oleva tutkimustieto. Mieliapiteessä esitetään lähdeviitteet viiteen vertaisarvioituun tutkimusjulkaisuun vuosilta 2014–2018.

Sattasniemen paliskunta kokee valtavaa maankäyttöpainetta useiden toiminnassa sekä vireillä olevien maankäyttöhankkeiden vuoksi. Hankkeet ovat muuttaneet porojen käyttäytymistä, kulkureittejä sekä paliskunnan toimintaa. Laitumet ovat jo pirstaloituneet ja kaventuneet, joka lisää eri alueiden merkitystä paliskunnan toiminnalle sekä porojen liikkumiselle. Paliskunta on menettänyt jo 1970-luvulle tultaessa merkittävän osan talvilaitumista Porttipahdan tekoaltaan alle. Porttipahdan lisäksi paliskunnan alueella on neljä muuta vesivoimalaa, jotka ovat poistaneet tärkeiden jokivarsilaidunten käytön kokonaan. Samaan aikaan tärkeitä laitumia on menetetty metsätaloudelle, jolle menetetään vuosittain uusia laidunalueita. Lisäksi seuraavat hankkeet sijoittuvat Sattasniemen paliskunnan alueelle: tärkeän erotusaidan kupeessa on Pahtavaaran kaivos, joka on jo osaltansa vaikuttanut porojen kulkureitteihin sekä poronhoitotapoihin. Kevitsan kaivos vaikuttaa moninaisesti paliskunnan poronhoitoon (ml. suunniteltu moreeninotto kaivoksen sulkemista varten). Suurin osa paliskunnan laitumista on varattu malminetsintään. Ikkarin kaivoshankkeen ja Sakatin kaivoshankkeen suunnittelu on meneillään. Keulakkopään tuulivoima-alue on kaventanut talvilaidunten käyttömahdollisuuksia. Sattasniemen laitumille sijoittuu Sodankylän Jääkäriprikaati. Lapin Liiton suunnittelee Tunturirataa, joka sijoittuisi osittain paliskunnan alueelle.

Arvioinnissa tulee huomioida vaikutukset poronhoidon edellytyksiin, arvioida kerrannaisvaikutukset jo olemassa olevien hankkeiden kanssa ja huomioida poroelinkeinon erityispiirteet perinteisenä alkuperäiselinkeinona, jolla on pitkä historia Sodankylän alueella tärkeänä elinvoima- ja pitovoimatekijänä. Arvioinnissa tulee tiedostaa poronhoidon kulttuurinen ja sosiaalinen merkitys. Poronhoito tulee huomioida koko hankkeen suunnittelun ajan ja keskusteluyhteyden tulee olla arvostava. Neuvotteluiden tulee olla merkityksellisesti osallistavia, eli poronhoidon näkemykset tulee huomioida. Sattasniemen paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee huomioida YVA-menettelyssä merkittävinä.

Mielipide 3

Mielipiteen esittäjät toivovat, että hanke ei toteutuisi. Hankkeen haitat tulevat olemaan suuret, vaikka sen kokoluokka on pieni, ja mahdolliset positiiviset vaikutukset hyvin pienet ja rajalliset.

Tuulivoimaloista aiheutuu konkreettista haittaa maisemaan sekä meluhaittaa, koska voimalat sijoittuisivat Rajalan kylän läheisyyteen. Voimaloiden vaikutukset luontoon ja sen lajistoon olisivat todennäköisesti suuret, koska alue sijoittuu suuren erämaa-alueen (Pomokaira) laitamille. Tuulivoimala-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Sattasniemen

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

paliskunnan alueelle, ja aiheuttaa todennäköisesti haittaa alueen poronhoidolle, koska alue sijaitsee tärkeän laidunkiertaidan läheisyydessä. Alueella metsästetään paljon, joten haittaa koituisi metsästykselle.

Hankealue sijoittuu pääosin yksityismaille. Tämä tarkoittaa sitä, että osa Rajalan kyläläisistä hyötyisi hankkeesta taloudellisesti, tuulivoimayhtiöiden vuokratessa/ostaessa maita. Hankkeesta koituvat haitat olisivat kuitenkin kaikkien kyläläisien ja vapaa-ajan asujien sekä satunnaisten vierailijoiden riesana. Hankkeen negatiiviset sosiaaliset vaikutukset voivat korostua.

Mielipide 4

Mielipiteen esittää Rajalassa toimiva metsästysseura Sattasvaaran Erä ry. Riistaa pyydetään Rajalassa paljon. Metsästysseuran kanta hankkeeseen on jyrkän kielteinen. Hanke vaikuttaa kielteisesti Rajalan kylään ja asukkaisiin, luontoon ja virkistysalueisiin, porotalouteen ja lintu- ja hirvikantoihin. Tuulivoimalat tulevat liian lähelle kylää. Seura toteaa, että on kyse vain muutamasta myllystä, joiden tuottama hyöty kunnalle ei ole niin kattava, että huonot puolet voisi jättää huomioimatta. Kielteisiä seurauksia on liikaa suhteeseen hyötyyn.

Mielipide 5

Mielipiteen esittäjä on tutkija ja poronhoitaja Sattasniemen paliskunnassa.

Arviointiohjelmassa on tarkoituksena selostaa, miten hankkeen ympäristövaikutuksia tutkitaan. Osa arviointiohjelman osuuksista kuitenkin antaa vaikutelman, että osa vaikutusselvityksistä olisi jo suoritettu (esim. osa linnustوسelvityksestä). Tämä antaa kuvan, ettei arviointiohjelman lausunnoilla ole tosiasiallista merkitystä arviointitapoihin. Mainittu linnustوسelvitys vaikuttaa erittäin suppealta esimerkiksi muuttolintujen ja pöllöjen osalta, ja sattumanvaraisesti toteutettavalta siihen nähden, mitä paikallisen lajiston selvittäminen asiantuntijoiden mukaan vaatii. Muun muassa pöllöjen havainnointi soidinäänten perusteella maaliskuussa kuutena yönä ei vaikuta luotettavalta menetelmältä, kun tiedetään pöllöjen soidinajan vaihtelevan lajista ja säästä riippuen helmikuusta huhtikuulle. Alueella on suojeltuja petolintuja. Mielipiteen esittäjä kertoo viimeksi samana päivänä nähneensä suojellun petolinnun alle kahden kilometrin päässä hankealueelta.

Arviointiohjelma sisältää erillisen poroselvityksen. Poroelinkeinon nykytilan kuvauksessa tulee huomioida koko mahdollinen haittavaikutusalue. Arviointiohjelmassa esimerkiksi talviruokintatarhat ja maastoruokinta-alueet on kuvattu kartalla vain hankealueen välittömästä läheisyydestä ja jättää pois monia ruokinta-alueita, joihin hanke mahdollisesti vaikuttaa. Nykytilan kuvauksessa on joitakin virheitä, joten se on syytä käydä läpi Sattasniemen paliskunnan kanssa ennen lopullista arviointia. Poronhoitoa koskevassa selvityksessä tulisi tarkastella arviointiohjelmassa esitetyn ohella seuraavia

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

asioita: Poroselvityksen tekijän tulee olla poroelinkeinon tunteva asiantuntija. Laidunkiertoreitit ja porojen käyttämät jokien ylityspaikat on selvitettävä sekä kuvattava hankkeen vaikutukset niihin. Lisäksi on selvitettävä porojen laidun/oleskelualueet eri aikoina vuodesta eli laidunkierron lisäksi tulee selvittää hankkeen vaikutuksia myös varsinaiseen laiduntamiseen. Mielipiteen esittäjä toteaa, arviointiohjelmasta ei käy selkeästi esille, että hankkeen vaikutusalueella kulkee päälaidunreitit sekä Kautoselän että Sattasvaaran poroerotusaidoille, joilla käsitellään suurin osa paliskunnan poroista. Vaikutukset porojen liikkumiseen pääerotuspaikoille tulee selvittää. Myös vaikutukset keväiselle laidunkierrolle ja vasoma-alueille tulee selvittää. Nykytilan kuvauksessa tulee ilmetä laidunkierroksien varrella olevien pääerotuspaikkojen merkitys paliskunnalle (kustannustehokkuus, suhteellisen lyhyet välimatkat erotuspaikoille, poroteurastamolle jne.). Myös sähkönsiirtoyhteyden vaikutukset poroille tulee selvittää etenkin, jos maakaapeloinnin sijaan käytettäisiin ilmassa olevia kaapeleita. Arviointiohjelmassa mainittujen eri teollisten maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutusten ohella arvioinnissa tulee käsitellä eri hankkeiden kerrannaisvaikutukset. Tutkimukset, joissa on arvioitu alueet, joilta poro voi nähdä tuulivoimalat, viittaavat siihen, että porot välttelevät näitä alueita, joille tuulivoimalat näkyvät. Näkymäalueanalyysissä tulee huomioida tämä. Havainnollistavia valokuvasovitteita olisi hyvä suunnitella paliskunnan kanssa hankealueen pohjoispuolisille alueille, jotta saadaan kuva, miten tuulivoimalat näkyisivät eri laituksille. Mielipiteen esittäjä toivoo havainnollistavia valokuvasovitteita tehtävän myös Sattasvaaran ja Kaarestunturin päältä katsottuna. Nämä paikat ovat paikallisille ihmisille erittäin tärkeitä lähiluontokohteita ja havainnekuvat auttaisivat hahmottamaan paremmin, mitä ja mihin ollaan rakentamassa.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa kuvataan tuulivoimatuotannon rakenteet, sähköasema, energiavarasto ja tarpeellinen tiestö. Voimalasijainnit on numeroitu. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa suunniteltu rakentaminen on kuvattu riittävästi, mutta suunniteltavien maakaapelien pituudet tulee esittää arviointiselostuksessa. Hankkeessa suunniteltujen rakenteiden sijaintivalintoja on arviointiselostuksessa käsiteltävä tarkemmin. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hankealue on se alue, jolle kaikki hankkeeseen liittyvä rakentaminen kohdistuu, myös sähköaseman ja energiavaraston kohdealueet. YVA-menettelyssä vaikutuksia on tarkasteltava suhteessa kaikkeen hankkeessa suunniteltuun ja hankkeen toteuttamisen edellyttämään rakentamiseen.

Tuulivoimalat on suunniteltu sijoitettavan yksityisten maanomistajien kiinteistöille, mutta hankkeen rakentamista kohdistuu myös valtion maalle. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen suhde valtion maahan tulee yksilöidä arviointiselostuksessa. Tältä osin hanke

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

sijoittuu poronhoitolain (848/1990) 2 §:n 2 mom. mukaiselle erityiselle poronhoitoalueelle.

Arviointiohjelman mukaan puolustusvoimien puoltava lausunto on saatu suunnitelluille tuulivoimaloille, mutta puoltavan lausunnon saamiselle esitetään kolme eri vuosilukua ja asiaa käsitellään eri yksityiskohdin useassa kohdassa (s. 21, 31, 45, 193). Selkeyden ja ymmärrettävyyden vuoksi kaikki Puolustusvoimien hyväksyntää koskeva tieto tulee koota yhteen. Samassa yhteydessä tulee todeta Puolustusvoimien lausunnossaan tarkoittaman hankkeen kuvailutiedot (sijainti, tuulivoimaloiden määrä ja korkeus).

Arviointiohjelman mukaan alueelliselta sähköverkkoyhtiöltä "on alustavasti saatu" (s. 21) puoltava lausunto suunnitelluille johdonvarsiliittynöille. Sanamuotoa tulee selkeyttää, jotta ei jää epäselväksi, onko liittyminen alueelliseen sähköverkkoon mahdollista, vai ei. Yhteysviranomaisen toteaa, että mikäli myöhemmin ilmenee tarve sähkönsiirron hankkeesta poikkeavalle ratkaisulle, edellyttää se suoraan YVA-menettelyä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että yksittäisen tuulivoimalan, sähköaseman ja energiavaraston tilantarve hehtaareissa on riittävästi esitetty, mutta uusia ja vahvistettavia huoltoteitä/tieyhteyksiä koskevia tietoja tulee täsmentää (esimerkiksi s. 35). Olemassa olevan tiestön muutokset ja levennykset tulee esittää.

Yhteysviranomaisen toteaa, että "alue, josta on hakattu puut rakentamisen ajaksi" (s. 39) ei rakentamisen jälkeen tosiasiallisesti palaudu entiseen käyttöön ennen kuin metsä on uudistunut leveysasteella tyypillisellä tavalla.

Arviointiohjelman luvussa Tekninen kuvaus (luku 3) esitettyjä kirjallisuuslähteitä puuttuu lähdeluettelosta.

Hankkeen vaihtoehdot

Yhteysviranomaisen korostaa, että arviointi tulee toteuttaa kaikilta osiltaan yksiselitteisille vaihtoehdoille. Yhteysviranomaisen katsoo, että läntisen ja itäisen tieyhteyden vaikutukset tulee eritellä vaihtoehtokohtaisesti (toteutetaan läntinen, tai itäinen, tai sekä läntinen että itäinen) ja ottaa vaikutukset soveltuvien osien huomioon ihmisiin kohdistuvina välillisinä vaikutuksina. Lausunnossa edellä käsitellyt hankkeen maankäyttötarpeen täsmennykset ja täydennykset on otettava vaihtoehtokohtaisessa tarkastelussa huomioon. Tarkasteltavilla vaihtoehdoilla tulee olla selkeät perusteet. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa onkin syytä avata, miten suunnitellut voimalasijainnit vastaavat arviointiohjelmassa s. 21 esitettyyn pyrkimykseen aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa alueen muulle käytölle, asukkaille ja ympäristölle.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että kaapeleiden ja energiavaraston sijoittaminen jo rakennettuun ympäristöön

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

sekä olemassa olevan tiestön yhteyteen on ensisijaista ja että voimaloiden sijoittelu tai voimaloiden määrän vähentäminen voi olla tarpeellista tehtävien selvitysten nojalla.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmasta puuttuu tieto Fingridin 220 kV voimajohdon Isoniemi-Vajukoski sijoittumisesta osin tuulivoimala-alueen koillisosaan ja osin välittömästi tuulivoimala-alueen pohjoispuolelle. Voimajohto tulee lisätä nykytilan kuvaukseen ja ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Hankkeessa suunniteltava maakaapeli ja pohjoinen tieyhteys sijoittuvat Isoniemi-Vajukoski voimajohdon rakennusrajoitusalueen poikki. Olemassa olevat voimajohdot sekä tarkasteluun sisältyvien muiden tuulivoimahankkeiden ja kaivoshankkeiden sähkönsiirto ja -suunnitelmat tulee tässä yhteydessä ottaa huomioon suhteessa sähkönsiirtokapasiteetin riittävyyteen.

YVA-menettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Tuulivoimaosayleiskaavoitus

Sodankylän kunta on ilmoittanut Rajalan tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksen vireilletulosta 25.8.2025. Tuulivoimaosayleiskaava-alue on osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan rajattu alustavan melualue selvityksen perusteella. Alueidenkäyttölain (132/1999) 77 a §:n mukaan oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena rakentamislain (751/2023) 46 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä niillä alueilla, joilla yleiskaavassa on siitä erikseen määrätty. Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimaosayleiskaavoitettava alue ja YVA-menettelyssä tarkasteltava hankealue poikkeavat toisistaan vaihtoehdossa VE1A ja VE1B, joissa sähköasema ja energiavarasto on sijoitettu kaavoitettavan alueen pohjoispuolelle sen ulkopuolelle. Myös vaihtoehdossa VE1C suunnitellaan rakentamista kaavoitettavan alueen ulkopuolelle (maakaapeli ja tieyhteys joko VE1A tai VE1B mukaisesti).

Tuulivoimaosayleiskaava laaditaan erillisenä menettelynä, mutta aikataulullisesti yhteensovitetuna arviointimenettelyn kanssa. Tavoitteena on, että YVA-menettelyn yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit toimivat myös kaavoituksen selvitysaineistona ja että kaavoitusmenettelyssä esiin tulleet mielipiteet ja tiedot huomioidaan arviointimenettelyssä. Yhteysviranomaisen pitää tätä toimintaperiaatetta hyvänä, tähdentäen kuitenkin, että kaavoitusta varten tehtäviä selvityksiä tulee varautua täydentämään arviointiselostusta koskevan yhteysviranomaisen perustellun päätelmän antamisen jälkeen. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen kohdealueella voimassa oleva Kelujärvi-Rajala osayleiskaava vuodelta 2009 (lainvoima 2012) ja siinä esitetyt kaavamerkinnot ja -määräykset hankkeen kohdealueella. Laadittaessa tuulivoimaloiden alueelle tuulivoimaosayleiskaavaa on käytännössä tarkoituksena muuttaa voimassa olevaa yleiskaavaa tältä osin. Yhteysviranomaisen toteaa, että maakuntakaava on ohjeena ja se on otettava huomioon yleiskaavaa muutettaessa (AkL 32 ja 39 §). Hankealue on maakuntakaavassa osoitettu merkinnällä M-1 4561 Sodankylän ja Inarin metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue. Merkinnällä M-1 osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Hankealueen halki on osoitettu olemassa oleva voimajohto merkinnällä z sekä merkinnällä ph 7408 paliskuntien välinen raja tai esteita, jonka kehittämisperiaate on *Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit*. Välittömästi hankealueen pohjoispuolelle on osoitettu toinen olemassa oleva voimajohto merkinnällä z. Välittömästi hankealueen länsipuolelle on osoitettu pohjavesialue. Maakunta sisältää myös yleismääräyksiä.

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

Luonnonsuojelulain (9/2023) 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten kohdalla luonnonarvoihin kohdistuvaa heikentävää vaikutusta tulee arvioida YVA-menettelyn yhteydessä luonnonsuojelulain 35.4 §:n nojalla (ns. Natura-arviointi sekä edeltävä Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys). Natura-arviointi toimitetaan yhteysviranomaiselle samanaikaisesti arviointiselostuksen kanssa ja viranomaisen lausunnot Natura-arvioinnista liitetään perusteltuun päätelmään.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu 25 kilometrin säteeltä hankealueesta neljä Natura- aluetta, joista Pomokairan Natura-alue (FI1301712, SAC/SPA) sijaitsee noin 10 km etäisyydellä hankealueesta ja pohjoiseteläsuuntaisen lintujen muuttoreitin varrella. Loukisen latvasuot (FI1300605, SAC/SPA) sijaitsee alueen länsipuolella noin 13 km etäisyydellä, Viiankiaapa (FI1301706, SAC/SPA) kaakkoispuolella noin 24 kilometrin etäisyydellä ja Tollovuono-Silmäsvuoma-Nunaruoma (FI1300608, SAC/SPA) lounaispuolella noin 21 kilometrin etäisyydellä.

Arviointiohjelmassa sisältyy Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitykset edellä esitetyille Natura-alueille. Selvitysten johtopäätöksenä esitetään, että Natura-arviointi on tarpeen laatia Pomokairan Natura-alueelle linnustoon mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Yhteysviranomaisen pitää arviointia tarpeellisena, mikä on myös Arktisen Lapin ympäristönsuojelun lausunnossaan esittämä kanta. Yhteysviranomaisen yhtyy myös siihen, että Natura-arviointia ei ole tarpeen tehdä Loukisen latvasuotien (FI1300605, SAC/SPA), Viiankiaavan (FI1301706, SAC/SPA) tai Tollovuono-Silmäsvuoma-

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Nunarvuoma (FI1300608, SAC/SPA) Natura-alueiden osalta, ja toteaa, että vaikutuksia näiden alueiden suojeluperusteisiin on arvioitu riittävällä tasolla huomioiden etäisyys, vaikutusmekanismit ja linnuston päämuuttosuunnat.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Pomokairan Natura-aluetta koskevan Natura-arvioinnin lähtökohtana tulee olla ajantasaiset ja tarkat laji- ja luontotyyppitiedot. Tuulivoimala-alue sijaitsee Natura-alueelta useimpien lintulajien päämuuttosuuntaan ja että tuotantoalue mahdollisesti muodostaa muuttoesteiden joillekin lajeille. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että törmäysriskejä ja muita vaikutuksia arvioidaan lajikohtaisesti. Muutonseurantaan tulee varata riittävät resurssit, jotta Natura-arviointia voidaan pitää luotettavana. Uhanalaisen petolinnun osalta maastossa tehtävä riittävä tarkkailu on olennaista ja tiedot Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevista naapurireviireistä tulee huomioida. Olemassa olevan elinympäristömallin hyödyntäminen on tarpeen arvioinnin luotettavuuden parantamiseksi, kuten arviointiohjelmassa todetaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vaikutusalueeseen ja -mekanismeihin suhteessa suojeluperusteena olevaan linnustoon, sekä yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa mukaan luettuna malminetsintä.

Poronhoitolain edellyttämät menettelyt poronhoitoalueella

Arviointiohjelmassa on tunnistettu poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvotteluvelvollisuus: Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja on tarkoitus järjestää kaksi, joista ensimmäinen on ollut 3.9.2025. Poronhoitolain mukaisen neuvottelun tulokset tulee esittää arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmasta ei ilmene, että hankkeessa olisi tunnistettu hankkeen sijoittuminen erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueelle. Poronhoitolain (848/1990) 2 §:n 2 momentin mukaan lakiin liittyvässä kartassa olevan rajan pohjoispuolella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Yhteysviranomaisen korostaa, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarpeen arvioida hankkeesta poronhoidolle aiheutuvan haitan merkittävyyttä ja esittää merkittävyydestä perusteltu arvio.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Yhteysviranomaisen toteaa, että vesilain (587/2011) mukaisen lupa poiketa lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta ja luonnonsuojelulain (9/2023) 66 §:n mukainen poikkeuslupa tulee täydentää mahdollisesti tarvittavien lupien esitykseen.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että mikäli hankkeen vaikutusalueella havaitaan

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

ultraemäksisen kivilajin paljastumia (serpentiinikallioita, -kivikoita tai soraikoita) tai sellaisiksi epäiltyjä kohteita, niistä tulee ilmoittaa Lapin ELY-keskukseen (tai Lupa- ja valvontavirastoon 1.1.2026 alkaen).

Tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (ympäristönsuojelulaki 527/2014, 180 §).

1.9.2025 alkaen ilmailulain (864/2014) 158 a §:n mukaan hakijan on liitettävä lentoestelupahakemukseen Suomessa toimivien lentomenetelmäsuunnittelupalveluiden tarjoajien selvitykset suunnitellun lentoesteen vaikutuksista lentomenetelmiin sekä selvitykset lentoesteen vaikutuksista lentopaikan lentoesterajoituspintoihin niiden lentopaikkojen osalta, joiden vaikutuspiirissä laite, rakennus, rakennelma tai merkki on. Lentoesteen pystyttäjän tulee siis liittää lupahakemukseen hankkimansa esiselvitykset ennen sen jättämistä Traficomille. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa esitettyä tulee tältä osin päivittää.

Puolustusvoimien hyväksyntä on edellytyksenä kaikkien sellaisten tuulivoimahankkeiden toteuttamiselle, joihin sisältyy kokonaiskorkeudeltaan yli 50 metriä korkea tuulivoimala. Puolustusvoimien yleisen linjauksen mukaan, mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden korkeus kasvaa yli 10 metriä tai niiden määrä kasvaa tai sijoittelu poikkeaa enemmän kuin 100 metriä niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimat on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä, tulee uusi lausunto pyytää hankkeen hyväksyttävyydestä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Arviointiohjelmassa on esitetty valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet pääotsikkotasolla ja esitetty hyvin lyhyesti ja yleispiirteisesti, mitkä päätavoitteista koskevat Rajalan tuulivoimahanketta. Varsinaisia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita arviointiohjelmassa ei ole tunnistettu. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee arviointiselostuksessa tunnistaa ja kohdentaa kyseessä olevaan hankkeeseen sekä esittää, miten nimenomaan kyseessä olevalla hankkeella edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Yhteysviranomainen toteaa, että valtioneuvoston päätöksessä 14.12.2017 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista kirjattujen tavoitteiden taustaan ja tarpeeseen on syytä tutustua.

Alueidenkäyttölain (132/1999) 24.2 § mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tuulivoimahankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan mukaisesti uusiutuvan energian osuutta nostetaan, minkä vuoksi varaudutaan mm. tuulivoimapotentialin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Yhteysviranomainen katsoo, että Terveellinen ja turvallinen elinympäristö - tavoitekokonaisuuden osalta melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen on tuulivoimahankkeessa olennaista. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Maanpuolustuksen tarpeiden turvaamista koskeva tavoite on tuulivoimahankkeessa tärkeä. Tavoite toteutuu ottamalla huomioon puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky. Hankkeeseen liittyy olennaisesti myös valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävästä riittävän suuresta etäisyydestä tai riskien muulla tavoin hallitsemisesta.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja arviointimenetelmät

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Arviointiohjelmassa on riittävästi esitetty tiedot hankkeen vaikutusalueen nykytilasta ja yhteysviranomainen toteaa, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin toteuttamistapa on asianmukainen. Yhteysviranomainen katsoo, että suunnitellun asukaskyselyn sisältö ja jakelu tulee esittää arviointiselostuksessa. Asukaskyselyn tulee olla saavutettava kaikille väestöryhmille ja arvio saavutettavuudesta on syytä esittää arviointiselostuksessa yhdessä tulosten kanssa.

Tuulivoiman ja sen rakentamisen visuaalisten sekä melu- ja välkevaikutusten vuorovaikutussuhteita ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten kanssa on riittävästi tunnistettu. Yhteysviranomainen toteaa, että rakentamis- ja purkamisaikaisten kuljetusten esimerkiksi hyvin kuivana aikana voimakkaalla tuulella aiheuttama pölyäminen voi olla paikallisesti merkittävä ihmisiin kohdistuva vaikutus. Lisäksi yhteysviranomainen pitää tärkeänä tunnistaa, että herkkien väestöryhmien kohdalla voivat mahdollisuudet tehdä valintoja elinympäristönsä ja liikkumisensa suhteen olla rajoitettuja. Siksi on syytä huomioida se mahdollisuus, että hankkeen lähivaikutusalueen rakennuksissa oleskelee pitkäaikaisesti iäkkäitä tai liikuntarajoitteiden vuoksi pihapiiriinsä sidottuja henkilöitä.

Yhteysviranomainen toteaa, että annetussa palautteessa on katsottu hankkeen sijoittuvan liian lähelle kyläasutusta ja haittojen olevan suuria suhteessa hyötyihin ja myös jakautuvan eriarvoistavasti kyläläisten kesken hankkeen kohdistuessa joillekin yksityismaille. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen kielteiset sosiaaliset vaikutukset tulee ottaa huomioon vaikutusarvioinnissa. Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että Lapin liiton aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 pääosa

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

hankkeen kohdealueesta sijoittuu puskurianalyysin mukaiselle ei-alueelle (alle 2500 m etäisyys pienkylästä). Yhteysviranomaisen katsoo, että tämä korostaa hankkeen kohdealueen herkkyyttä muutokselle ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Yhteysviranomaisen muistuttaa ympäristöön liittyvistä perusoikeuksista ja varovaisuusperiaatteesta myös ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin lähtökohtina.

Äänimaisema ja meluhaitat

Yhteysviranomaisen katsoo, että kohdealueen nykyinen äänimaisema, melun vaikutusmekanismit ja vaikutusten arviointimenetelmän on asianmukaisesti esitetty. Arviointiselostuksessa tulee selkeästi esittää melumallinnuksessa käytetty voimalatyypin (mm. voimaloiden teho, korkeus ja roottorin halkaisija) ja perustella mallin luotettavuutta hankkeen voimalatyypeille sekä arvioitava, miten eroavuudet vaikuttavat lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Yhteysviranomaisen korostaa, että mallinnustuloksiin sisältyvät epävarmuudet ja tiedossa olevat mahdolliset virhelähteet on kuvattava arviointiselostuksessa selkeästi. Melumallinnuksen tulokset tulee esittää karttamuotoisen meluvyöhykkeen ohella taulukolla siten, että mallinnuksen tulosta verrataan valtioneuvoston asetuksessa tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) annettuihin ohjearvoihin. Arvioinnissa on otettava huomioon, että hankkeesta aiheutuva melu voidaan kokea häiritseväksi, vaikka raja- tai ohjearvojen ylittymistä ei tapahtuisikaan.

Mahdollisuuksien mukaan on hyvä esittää arvion rakennusaikaisen melun ajallisesta kestosta päivittäin ja viikoittain, mukaan lukien tiestöön kohdistuvat työt, siltä osin kuin melu voi kohdistua hankkeen lähivaikutusalueen asutukseen. Yhteysviranomaisen pyytää tällöin huomioimaan, että Lapissa on yleisesti ottaen tavanomaista viettää paljon aikaa ulkoilmassa ja liikua luonnossa eri tarkoituksissa.

Valo-olosuhteet ja varjovälke

Arviointiohjelmassa on esitetty pääosin selkeästi välkevaikutusten arvioinnin toteuttaminen. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että myös välkkeen kesto ja ajankohta rakennukseen tulee esittää, vaikka välke alittaisi annetun ohjearvon. Lisäksi vaikutusarvioinnissa on otettava huomioon, että välkevaikutus voidaan kokea häiritseväksi, vaikka raja- tai ohjearvojen ylittymistä ei tapahtuisikaan. Välkevaikutusten arvioinnissa on tuotava esille, onko mallinnus tehty puusto huomioiden vai ilman puustoa. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealuetta lähimmäksi sää havaintoasemaksi on asianmukaisesti tunnistettu Tähtelän sääasema.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Virkistyskäyttö

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen kohdealueen soveltuminen luonnontuotteiden keräilyyn ja metsästyksen sekä yleisemmin luonnon virkistyskäyttöön. Hankkeen kohdealueella on useita retkeilyreittejä ja -rakenteita, mikä on tunnistettu kattavasti, kuten myös hankealueen ympäristössä olevat pienriistan ja hirvenmetsästysalueet. Annetussa palautteessa todetaan alueella metsästettävän paljon, minkä perusteella katsotaan haittaa koituvan metsästykselle.

Yhteysviranomainen toteaa, että kohdealueen herkkyys virkistyskäytön osalta on korkea suhteessa metsästyksen ja myös luonnossa liikkumiseen, jota tukevia rakenteita on alueella paljon. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää tarkempia tietoja alueen merkityksestä virkistyskäyttökohteena, etenkin paikallisesti. Annetussa palautteessa esitetään, että Sattasvaara ja Kaarestunturi otetaan huomioon paikallisille ihmisille erittäin tärkeinä lähiluontokohteina, mihin yhteysviranomainen yhtyy. Samoin tulee selvittää alueen merkitystä metsästykselle ja hyödynnettävien riistalajien elinympäristönä. Yhteysviranomainen toteaa, että luonnonympäristön merkitys virkistyskäytön kannalta korostuu haja-asutusalueella suurten etäisyyksien ja laajalti rakentamattomilla seuduilla, kuten Lapissa. Tällöin sekä ihmisten elinolot että virkistyskäyttö ovat korostuneen herkkiä luonnonympäristön muutokselle, minkä yhteysviranomainen kehottaa hankkeesta vastaavaa huomioimaan.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on suppeasti esitetty virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutusmekanismit, vaikkakin todetaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten yhteydessä tarkasteltavan myös maisema-, melu- ja välkevaikutusten vuorovaikutussuhteita.

Vaikutuksia metsästyksen on tarkoitus selvittää hyödyntäen lähtöaineistona etenkin edellä jo mainittua asukaskyselyä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutuksia virkistyskäyttöön on huomioitu asianmukaisesti, mutta suunnitellun arvioinnin riittävyyttä ei enenkään metsästyksen osalta ole esitettyjen tietojen perusteella kaikin osin mahdollista arvioida. Hankkeen kohdealueen fyysisesti muuttuessa sekä äänimaiseman ja valo-olosuhteiden muutoksesta johtuva riistalajiston elinympäristön muutoksen voidaan olettaa aiheuttavan riskin riistan väistymiselle alueelta. Yhteysviranomainen kehottaa hankkeesta vastaavaa huomioimaan, että kyseessä on metsästyksen välillisesti kohdistuva vaikutus.

Arviointiohjelmassa on alustavasti tunnistettu, että hankkeesta voi kohdistua luonnon virkistyskäyttöön merkittäviä vaikutuksia. Yhteysviranomainen yhtyy tähän käsitykseen. Yhteysviranomainen katsookin, että retkeily- ja kelkkareitteihin kohdistuvien vaikutusten arviointi on hankkeessa keskeistä. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten mahdollinen lieventämiskeino on tuulivoimaloiden ja teiden sekä retkeily- ja kelkkareittien välille jää riittävä suojaetäisyys. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvät riskit ja tarpeet. Yhteysviranomainen katsoo, että

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä on muutoin esitetty arvioitavaksi riittävällä laajuudella. Moottorikelkkareittien ja merkittyjen kelkkaurien mahdolliset siirtämistarpeet tulee arvioida ja ottaa huomioon hankkeen välillisinä vaikutuksina ympäröivään maankäyttöön.

Aineellinen omaisuus

Arviointiohjelmassa todetaan, että hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset kiinteän ja irtaimen omaisuuden käyttöön huomioidaan vaikutusten arvioinnissa. Arvioinnin lähtötiedoista ja toteuttamistavasta ei esitetä tietoja. Yhteysviranomainen toteaa, että selvitysten kattavuutta ja oikeellisuutta ei ole arviointiohjelman perusteella mahdollista arvioida.

Maisema ja kulttuuriperintö

Maisema

Yhteysviranomainen katsoo, että hankealueen lähimaiseman rakenne on kuvattu riittävästi. Selkeimmän ja ytimekkään kuvauksen lähimaiseman rakenteesta saa kuitenkin arviointiohjelman liitteenä olevasta arkeologisen inventoinnin raportista: Maisemarakenne on loivapiirteinen ja puustokuviot voivat olla matalakasvuisia ja harvojakin. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeella on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia maisemaan, kun edellä esitetyn lisäksi huomioidaan, että maisema hankkeen lähivaikutusalueella noin 7,5 km etäisyydellä tuulivoimaloista (vrt. etäisyysvyöhykkeet julkaisussa Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29, s. 42) on luonnonympäristöä, jossa asutus sijoittuu hankkeen lähellä olevaan Rajalan kylään ja Sattasen varrelle.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että maiseman valtakunnallisia arvokohteita (VAMA 2024) ei sijoitu hankkeen vaikutusalueelle, koska lähimmät arvokohteet ovat yli 50 km etäisyydellä. Maakunnallisten kohteiden osalta todetaan, että "tuotantoalueen ympäristössä ei sijaitse maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita". Avoimeksi jää, mitä aluetta tässä on tarkasteltu. Yhteysviranomainen kehottaa täydentämään tarkastelualueen arviointiselostukseen. Arviointiohjelmassa esitetään myös yleiskaavoissa osoitettuja maiseman monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita, mutta alueita ei tarkemmin kuvata. Yhteysviranomainen toteaa, että Kelujärvi-Rajalan osayleiskaavan kaavaselistuksesta (s. 41) ilmenee, että maiseman monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkinnällä on osoitettu maisemakuvan kannalta erityiset ja tärkeät alueet. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee ilmetä, mitkä alueiden arvot ovat ja miten niihin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen maisemavaikutuksia on syytä tarkastella Kumputunturilta, joka sijaitsee lähimmillään noin 26 km etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista ja jolla on virkistyskäytöllistä merkitystä.

Maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on tarkoitus selvittää suhteessa näkymiin. Arviointia varten laaditaan näkymäalueanalyysi. Arviointiohjelmasta ei ilmene, havainnollistetaanko maisemavaikutuksia myös lehdettömään aikaan, mitä yhteysviranomaisen pitää tärkeänä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointi tulee toteuttaa siten, että sen tulokset eivät ole riippuvaisia etenkin puuston peittovaikutuksesta, koska metsätalousalueella puusto ei ole pysyvää. Yhteysviranomaisen suosittelee vähintään esittämään arviointiselostuksessa sanallisen arvion mahdollisten uusien metsänhakkuiden tai -harvennusten vaikutuksista esitettyihin tuloksiin.

Maisemavaikutuksia on tarkoitus havainnollistaa valokuvasovitteilla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että esitetyt kuvauspisteet jakautuvat kattavasti hankkeen vaikutusalueella. Kuvauspisteiden sijoittelun on syytä olla perusteltua siten, että ne edustavat jonkun katsojan kuten asukkaan ja virkistyskäyttäjän konkreettista maisemahavaintoa. Maiseman muutosta havainnollistavia kuvia varten kuvauspisteiden valinnassa tulee ottaa huomioon maisemallisesti tai kulttuuriympäristöltään arvokkaat alueet, virkistyskohteet sekä asutus. Annetun palautteen perusteella havainnekuvia on syytä laatia lähiluontokohteina tärkeistä Kaarestunturista ja Sattasvaarasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että Soasjoen varrelle tuulivoimaloista pohjoiskoilliseen sijoittuu useita vapaa-ajan asuntoja, joiden näkymien muutosta on hyvä havainnollistaa. Annetussa palautteessa esitetään havainnollistettavaksi myös tuulivoimaloiden näkymistä hankealueen pohjoispuolisille porolaitumille, minkä yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan. Arviointiohjelman mukaan havainnekuvia pyritään tuottamaan eri vuodenajoilta. Yhteysviranomaisen toteaa, että maiseman luonne on merkittävästi erilainen lumikaudella kuin sulan maan aikaan, minkä lisäksi pohjoisimman Lapin oloissa on suositeltavaa huomioida pitkien pimeän/valoisan ajan kaudet yhdessä lumiolojen kanssa.

Yhteysviranomaisen katsoo lisäksi, että maisemavaikutusten laatuun vaikuttaa voimaloiden lapojen liike ja siitä aiheutuva välke, koska liike kiinnittää huomiota. Tämä on syytä ottaa arvioinnissa huomioon etenkin Rajalan kylän.

Lentoestevalojen näkymistä on tarkoitus havainnollistaa kahdella havainnekuvalla. Arvioinnissa tulee huomioida sekä konehuoneen päälle että voimalatorniin asennettavat lentoestevalot. Yhteysviranomaisen kehottaa laatimaan lentoestevalojen vaikutuksia havainnollistavat pimeänaikaiset kuvat useammasta kuin kahdesta hankkeen lähivaikutusalueelle sijoittuvasta kuvauspisteestä.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Yhteysviranomaisen katsoo, että maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä kyliin ja asutuskeskittyisiin, maisemallisesti arvokkaisiin kohteisiin sekä virkistyskäytön ja arkipäiväisen elinympäristön kannalta merkityksellisiin kohteisiin. Arviointiselostuksessa tulee esittää, miten virkistyskäytön ja arkiympäristön kannalta merkityksellisiä kohteita on selvitetty ja miten niihin kohdistuvia muutoksia on arvioitu. Maisemavaikutuksen ja ihmisten elinoloja koskevien vaikutusten vuorovaikutussuhteet tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennetun kulttuuriympäristön nykytilan kuvaus keskittyy kulttuuriympäristön arvokohteisiin. Kohteiden kuvauksia tai arvoja ei kuitenkaan käsitellä. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet (RKY 2009) on tunnistettu. Lähimmillään 28 km etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista on Kittilän jokivarsi- ja järvenranta-asutukseen kuuluvia kohteita ja Puolakkavaaran asutuskylä sijaitsee noin 36 km etäisyydellä. Rakennusperintörekisterin suojellut kohteet on tunnistettu. Näistä lähimmät sijaitsevat Sodankylän ja Kittilän taajamissa yli 30 km etäisyydellä. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainitut rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet sijoittuvat suhteessa suunniteltuihin 265 m korkeisiin tuulivoimaloihin kaukovaikutusalueelle (noin 18 km etäisyydeltä ja siitä etäämmällä, vrt. Ympäristöministeriön julkaisu 2024:29, s. 42). Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan näiden arvokohteiden ymmärtämisen kannalta kaukomaisemassa hyvissä olosuhteissa mahdollisesti erottuvat tuulivoimalat eivät aiheuta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, jotka edellyttäisivät niiden käsittelyä YVA-menettelyssä.

Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiden rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden käsittely ja käsittelyä tukeva esitystapa on vaikeaselkoista ja osin virheellistä. Luvun taulukoissa ja karttakuvissa käytetään toisistaan poikkeavia termistöjä. Rajalan kylän ja sen ympäristön arvokohteet esitetään kartalla (kuva 9–2), jolta puuttuvat Rajalan kylän maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön alueet, vaikka asia mainitaan tekstiosuudessa (tosin virheellisesti viittaamalla Sodankylän yleiskaavaan). Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa Rajalan kylän maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tulee ottaa kokonaisuutena huomioon (vrt. Kelujärvi-Rajalan osayleiskaava 2009/2012, kaavamerkintä sk/m). Arviointiselostuksessa alueen rakennettua kulttuuriympäristön nykytilaa on syytä kuvata yleisemmin sekä suhteessa ihmisten elinoloihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös alueen poronhoidollisiin rakenteisiin tulee kiinnittää huomiota. Arviointiselostuksessa tulee esittää rakennusperintökohteiden arvot ja kuvaukset. Valokuvasovittein tulee todentaa tuulivoimaloiden visuaaliset vaikutukset kulttuuriympäristön arvokohteisiin näkymäalueanalyysien tuottaman tiedon lisäksi vähintäänkin Rajalan kylän alueella, jollei se ilmeisistä syistä ole tarpeetonta (maastonmuoto tai muu pysyvä näkymäeste).

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Arviointiohjelman mukaan kulttuuriympäristön tarkastelualue on noin 25 km säteellä hankealueesta ja tarkemmin vaikutuksia arvioidaan noin 12 km säteellä. Sähkönsiirron osalta vaikutuksia arvioidaan maakaapelireiteillä ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä sähköasemien ja energiavarastojen alueella. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkastelualueen määrittely on riittävä. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo yleisellä tasolla, että esitettyä 12 km etäämmälle sijoittuviin rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin ei todennäköisesti kohdistu merkittäviä vaikutuksia.

Vaikutusmekanismit ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin toteuttamistapa ovat pääosin identtiset maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnin toteuttamistapaa koskevan esityksen kanssa. Selvitysmenetelmä käsittää maisemavaikutusten arviointia koskevat menetelmät. Arvioinnissa on kuitenkin tarkoitus selvittää hankkeen suhde kulttuuriympäristöön ja antaa yleiskuva vaikutusten kohdentumisesta, luonteesta ja merkittävydestä. Yhteysviranomaisen toteaa, että rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi painottuu visuaalisiin vaikutuksiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee käsitellä myös muita kuin visuaalisia kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia soveltuvien osin, esimerkiksi pyrkimällä tunnistamaan kulttuuriympäristön luonteen, tai siihen sisältyvien toiminnallisten yhteyksien tai niiden kokemisen muuttumista, taikka kulttuuriympäristöä ylläpitäviin toimintoihin kohdistuvat vaikutukset. Alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön kokonaisuutena kohdistuvan muutoksen laatua ja voimakkuutta on tarpeen kuvata sanallisesti. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan paikallisesti tunnetun ja osaksi arkea nivoutuneen kulttuuriperinnön ja siihen kohdistuvien vaikutusten tunnistaminen tukee ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arviointia. Arvioinnin tukena on suositeltavaa hyödyntää ympäristöministeriön opasta Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa (Suomen Ympäristö 14|2013).

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arviointiohjelmassa on esitetty hankealueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat tunnetut muinaisjäännökset sekä muut kulttuuriperintökohteet, jotka ovat karttatarkastelun perusteella ovat suurelta osin historiallisia kohteita. Arviointiohjelman liitteenä on arkeologisen inventoinnin raportti. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tarkastellaan alueita, joilla maankäyttö muuttuu, ja tarkastelua laajennetaan tarvittaessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arviointi esitetään riittävästi, vaikkakin heikolla tavalla. Koska arkeologinen inventointi on toteutettu asiantuntijan toimesta niille alueille, joille hankkeen rakentamista suunnitellaan kohdistuvan ja inventointiraportti on saatettu tiedoksi alueelliselle vastuumuseolle, voidaan arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta esitettyä riittävänä. Yhteysviranomaisen katsoo, että

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

arviointiselostukseen tulee sisältyä arkeologista kulttuuriperintöä käsittelevä kattava ja huolellinen osio sisältäen nykytilan kuvauksen, vaikutusmekanismit ja arviointimenetelmät.

Yhdyskuntarakenne

Yhdyskuntarakenne

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on syytä täsmentää, mihin esitetty tieto Rajalan kylän asukasmäärästä perustuu ja miten alue on rajattu, sekä esittää tieto Jeesiön kylän asukasmäärästä. Arviointiselostuksessa on hyvä esittää myös taulukossa tiedot alle kahden sekä lähivaikutusalueelle noin 7,5 km etäisyydelle tuulivoimaloista sijoittuvien asuin- ja vapaa-ajanrakennusten määrät.

Yhteysviranomaisen pitää yleisesti suositeltavana ratkaisuna vähintään kahden kilometrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta aiheutuvat maankäytön rajoitukset sekä mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken on hyvä kuvata arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että lähtötietoina tulisi käyttää mm. ilmakuvia, karttoja, paikkatietoaineistoa ja laadittavia selvityksiä. Arvioinnissa tulee hyödyntää saatua palautetta ja myös mahdollisten paikallisten maankäytön suunnittelijoiden ja muiden alueen toimijoiden haastattelut voivat antaa arvokasta tietoa vaikutusten arviointiin. Arvioinnissa voidaan soveltuvin osin hyödyntää Lapin liiton aurinko- ja tuulivoimaselvitystä 2023–2024.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueella olevien maankäyttömuotojen seudulliseen arvoon ja harvinaisuuteen.

Yhteysviranomaisen myös katsoo, että arvioinnin tueksi tulee paikkatietoaineistojen avulla laatia maankäyttöä ja yhdyskuntarakennetta kuvaavia teemakarttoja.

Karttatarkastelun lisäksi myös valo- ja ilmakuvat ovat hyviä aineistoja maankäyttöön liittyvien vaikutusten arvioinnissa ja ne mahdollistavat paremmin laadullisen arvioinnin. Sekä karttojen laatuun että tulosten havainnollistamiseen on syytä panostaa.

Liikenne

Yhteysviranomaisen katsoo, että maantieliikenteen nykytilannekuvaus ja kuvaus erikoiskuljetusreiteistä ovat riittäviä. Liikenteen vaikutusmekanismit ja vaikutukset liikenneturvallisuuteen sekä liikenteestä aiheutuvat välilliset vaikutukset (ilmanlaatu, melu) on tunnistettu.

Yhteysviranomaisen katsoo, että liikenteen todennäköisesti merkittävät vaikutukset kohdistuvat valtatieltä 4 hankealueelle johtavalle yhdystielle 19811 (Rajalantie).

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Liikennevaikutusten arviointi tulee kohdistaa Rajalantien alueelle, sekä hankealueelle johtaville tuloteiden alueille. Yhteysviranomaisen yhtyy Väyläviraston käsitykseen siitä, että Rajalantiella vaaditaan todennäköisesti useita parantamistoimenpiteitä, kuten esimerkiksi ajoradan levennyksiä erikoiskuljetusten mahdollistamiseksi.

Pääpaino maantieliikennevaikutusten arvioinnissa tulee olla hankkeen rakentamisen aikaisissa liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen ja teiden kuntoon liittyvissä vaikutuksissa. Liikennevaikutusten arvioinnin tulee ottaa huomioon mahdolliset häiriintyvät kohteet, mahdollisten siltojen kantavuudet sekä kelirikkorajoitukset. Yhteysviranomaisen katsoo, että Rajalantien parantamistoimista aiheutuvat vaikutukset tulee selvittää. Vaikutuksia tulee arvioida myös teiden varsilla olevan asutuksen näkökulmasta. Yhteysviranomaisen toteaa, että liikenneturvallisuus sekä liikenteen välilliset vaikutukset on hyvä ottaa huomioon terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvina vaikutuksina. Yhteysviranomaisen katsoo, että liikennevaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon pelastustoimen suositus siitä, että tuulivoimaloille ja sähkökeskuksille johtavat tiet on pidettävä hälytysajoneuvoilla liikennöitävässä kunnossa ympäri vuoden.

Luvussa 10.2 on tekstissä ja kartalla (kuva 10–1) esitetty valtatielle 4 toisistaan poikkeavia liikennemääriä.

Viestintäyhteydet

Radio- ja tv-asemien sijainnit ja teleoperaattorien tietoliikenneverkkojen sijoittuminen suhteessa hankealueeseen on arviointiohjelmassa tunnistettu. Yhteysviranomaisen toteaa, että antennitelevisiion lähetyksiä käytetään viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana ja vaikutukset antennitelevisiion vastaanottoon liittyvät siten yleiseen turvallisuuteen. Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimalat tulee sijoittaa siten, että häiriötä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Häiriöt voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa.

Yhteysviranomaisen kehottaa selvittämään alueen poronhoidossa ja porojen paikantamisessa käytettävät viestintäyhteydet. Käytettyjen järjestelmien mukaan tulee tarvittaessa arvioida vaikutuksia poronhoitajien viestintään käyttämien laitteiden kuuluvuuteen ja porojen paikannusjärjestelmään. Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoidon viestintäyhteyksiin kohdistuvien vaikutusten laajuutta ja merkittävyyttä tulee arvioida.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu Ilmatieteenlaitoksen lähimmän säätutkan sijainti. Huomioiden Ilmatieteenlaitoksen arviointiohjelmasta antama lausunto yhteysviranomaisen katsoo, että merkittäviä vaikutuksia Ilmatieteenlaitoksen säätutkien toimintaan ei aiheudu eikä vaikutuksia ole tarpeen tarkemmin arvioida.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Poronhoito

Poronhoidon nykytila

Arviointiohjelmassa on yleispiirteisesti kuvattu hankkeen kohdealueen poronhoidollinen merkitys ja paliskunnan eri toimintoja. Hankealueen läheisyyteen sijoittuviin toimintoihin on erityistä kiinnitetty huomiota. Yhteysviranomaisen katsoo, että nykytila on tunnistettu riittävästi, vaikkakin tiedot paliskunnan alueella toteutuneesta tuulivoimahankkeesta sekä itä-länsisuuntaisesta 220 kV voimajohdosta puuttuvat arviointiohjelmasta. Nämä tiedot on täydennettävä ja otettava huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoidon nykytilan tunnistamisen kannalta on tärkeää tiedustella paliskunnan porojen liikkumista selventävää GPS-panta-aineistoa, jota tulee tulkita yhdessä poronhoidon edustajien kanssa hyödyntäen heidän asiantuntemustaan. Annetussa palautteessa esitetään tarkkojakin tietoja poronhoidon toiminnoista hankkeen vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että annettu palaute hyödynnetään tarkasti, koska poronhoito on hyvin paikallisiin olosuhteisiin sopeutunut ja omaa paikallisia erityispiirteitä.

Sattasniemen paliskunnan lausunnossa esitetään olennaista, vaikutusarvioinnissa huomioon otettavaa nykytilatietoa: Hanke kohdistuu paliskunnan itä-länsisuuntaisen, kesä- ja talvilaidunalueet erottavan laidunkiertoaidan varteen Rajalan kylän yläpuolelle. Yksi paliskunnan porojen keskeisimmistä siirtymäreiteistä sijoittuu tälle alueelle, joten nykyisin suurin osa poroista ohjautuu Kautoselän erotusalueelle hankkeen vaikutusalueella olevaa laidunkiertoaitaa seuraten. Paliskunta toteaa lausunnossaan, että sen laidunkierto on erittäin toimiva. Laidunkiertoaidan varteen sijoitetut erotuspaikat mahdollistavat porojen hallitun ja kustannustehokkaan käsittelyn. Keväisin porot hyödyntävät samaa reittiä siirtyessä vassojen kanssa kohti kesälaidunalueita sekä luontaisten esteiden että porojen välttämällä jo rakennettuja tuulivoimaloita.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi on poronhoidon nykytilan kuvauksessa syytä ottaa seuraavat seikat huomioon: Paliskunnan alueidenkäytön vuodenaikasadonnaisuutta on kuvattava tarkasti, huomioiden eri vuosien välisiä eroavaisuuksia ja niistä johtuvia tarpeita vara-alueille. Poronhoitotöiden nykyinen tekotapa on pyrittävä tarkasti kuvaamaan, minkä pohjalta on mahdollista arvioida, miten poronhoitotyö todennäköisesti muuttuu hankkeen vaikutuksesta. Annetussa palautteessa korostetaan paliskunnan poronhoidon merkitystä kunnassa ja Rajalan alueella. Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetyn nykytilan kuvauksen ja annetun palautteen perusteella poronhoidon herkkyyks muutoksille on arvioinnissa käytettävän asteikon mukaan (taulukko 6–1) suuri tai erittäin suuri, missä yhteydessä on merkitsevää myös se, että hankkeen kohdealue osin sijoittuu poronhoitolain mukaiselle erityiselle poronhoitoalueelle, mistä myös annetussa palautteessa kattavasti muistutetaan.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Vaikutusmekanismit poronhoitoon

Tuulivoimarakentamisen ja tuulivoimaloiden toiminnan aikaisia vaikutusmekanismeja porojen laidunolosuhteisiin ja porojen välttämiskäyttäytyminen on varsin kattavasti tunnistettu ja on myös tunnistettu poroYVA-opas tärkeänä ohjeena tältä osin. Vaikutusmekanismien tunnistamisen kannalta on tärkeää tiedustella Keulakkopäälle jo rakennettujen tuulivoimaloiden vaikutuksia paliskunnan poroihin koskevia havaintoja. Yhteysviranomainen toteaa, että Sattasniemen paliskunnan lausunnossa esitetään paliskunnan todennäköisiksi katsomia hankkeen keskeisiä vaikutuksia paliskunnan poronhoitoon. Nämä käsittävät laidunkierron katkeamisen, porojen väistämisen ja häiriintymisen, joista välillisesti seuraa muutoksia porojen kulkureiteissä. Porot siirtyisivät muille alueille, mikä lisäisi laidunpaineita, aiheuttaisi laidunten kulumista ja nostaisi porotiheyksiä. Paliskunta arvioi, että näillä muutoksilla on suora vaikutus porojen hyvinvointiin ja terveyteen sekä elinkeinon talouteen. Paliskunnan arvio pohjautuu myös kokemuksiin lisääntyneestä maankäytöstä yleisesti.

Vaikutusarviointi ja vaikutusten merkittävyys sekä lieventäminen

Yhteysviranomainen toteaa, että tehtävät melu-, välke- ja näkymäalue mallinnukset ovat hyödynnettävissä porojen välttämiskäyttäytymisen laajuuden arvioinnissa. Vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, mitä alueita porot todennäköisesti tulisivat välttämään, ja mihin poronhoidollisiin toimintoihin nämä vaikutukset kohdistuvat. Jos hankkeen tarvitsemia kiviaineksia otetaan Sattasniemen paliskunnan alueelta, on hyvä ottaa huomioon ottamisen vaikutukset (ottoalueiden sijainti, ottamisen ajankohdat), koska kiviaineksen ottaminen aiheuttaa todennäköisesti vaikutuksia poronhoidolle. On myös syytä ottaa huomioon hankkeen seurauksena aiheutuvat muutostarpeet poronhoidon järjestämiseen, mikäli häiriövaikutukset aiheuttavat porojen siirtymistä. Erityistä huomiota tulee tällöin kiinnittää laidunkiertoa sekä porojen kulkureitteihin ja veräjien toiminnallisuuteen.

Vaikutusten tunnistaminen ja vaikutusten merkittävyyden arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa, myös poronhoidon paikkatietoaineistoja hyödyntäen. Yhteysviranomainen korostaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen yhtyy paliskunnan käsitykseen, että arvioinnissa tulee huomioida porojen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja luontaisten elinolosuhteiden säilyminen, sillä ne ovat keskeisiä edellytyksiä porotalouden tuottavuudelle ja toiminnan jatkuvuudelle.

Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoitoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja tulee esittää. Voimalasijoittelu itsessään on yhteysviranomaisen käsityksen mukaan merkittävä haitallisia vaikutuksia lieventävä toimenpide (yhteysviranomainen toteaa tässä yhteydessä, että voimalasijainti nro 6 sijoittuu lähimmäksi laidunkiertoaidassa olevaa veräjää). Haitallisia vaikutuksia vähentävät

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

toimenpiteet tulee kuvata eri vaiheissa hanketta, varsinkin rakennusaikana. Myös ennallistamistoimet voivat olla mahdollisia haitallisten vaikutusten lieventämis- ja kompensatiokeinoja. Yhteysviranomaisen kannustaa ennallistamistoimenpiteiden selvittämiseen, ottaen huomioon maanomistajien kanssa sopimisen, koska ne on nähty tärkeänä haitallisten vaikutusten lieventämis- ja kompensatiokeinona.

Arviointiselostuksessa tulee esittää suunnitelma haittojen lieventämistoimista ja niiden kompensoimisesta, mukaan lukien mahdolliset poronhoitorakenteiden muutostarpeet.

Arviointiselostuksessa tulee esittää vaikutusten arvioinnin lisäksi keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseen ja tuloksia poronhoitolain mukaisista ja sen kaltaisista neuvotteluista paliskunnan kanssa. Arviointiselostuksessa tulisi olla valmiina vartenotettava suunnitelma poronhoitorakenteiden muutoksista tai korvauksista sekä haittojen lieventämistoimenpiteistä ja mahdollisuuksista jäljelle jäävien haittojen kompensoimiseksi sekä paliskunnan kanssa sovituista yhteisistä toimintatavoista ja myös seurantajärjestelyistä (mm. raportointimenetelmät, aikataulut ja tiedon jakaminen). Hankkeesta vastaavan tulee osallistua seurannan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Jos hankkeen omistajuuteen tukee muutoksia, tukee seuranta yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta ja mahdollinen liiketoiminnan ostaja tulee tietoiseksi sovituista toimenpiteistä.

Maa- ja kallioperä

Yhteysviranomaisen katsoo, että alueen nykytila on kuvattu riittävällä tavalla, vaikkakin annetut tiedot mustaliuskeiden esiintymisestä alueella ovat ristiriitaisia. Arviointiohjelman sivulla 121 esitetyn mukaan kallioperä ei sisällä mustaliusketta, kun taas sivulla 122 todetaan, että alueella tavataan mustaliusketta. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostukseen tulee tunnistaa oikein mustaliuskeiden sijainnit alueella sekä vähintään kuvata toimintamallit sellaisia tilanteita varten, joissa esimerkiksi maa-ainesten oton tai rakentamistoimenpiteiden yhteydessä tavataan mustaliuskeita.

Maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusmekanismeja on tunnistettu, mukaan lukien luonnonsuojelulain 65 § tarkoittamaa tiukasti suojeltua luontotyyppiä heikentävät toimet. Arviointimenetelmät on esitetty yleispiirteisesti. Jää esimerkiksi epäselväksi, tehdäänkö hankealueelle vain paikkatietoon perustuvaa karttatarkastelua vai myös maastoselvityksiä esimerkiksi voimalapaikkojen alueilla. Yhteysviranomaisen katsoo, että maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmät tulee kuvata huolellisesti, jotta saatujen tulosten luotettavuutta voidaan arvioida.

Maa-aineet

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeen infrastruktuurin rakentamiseen tarvitaan maa-aineita ja että tuotantoalueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu voimassa

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

olevia maa-ainestenottolupia. Maa-ainesten ottopaikat pyritään löytämään hankealueelta tai mahdollisimman läheltä. Alustavana arviona hankkeessa tarvittavien maa-ainesten määrästä esitetään 40 000–100 000 m³. Yhteysviranomainen huomauttaa, että voimalapaikkojen perustamisen lisäksi aineksia tarvitaan huomattava määrä olemassa olevien, perusparannettavien ja kokonaan uuden tiestön rakentamisessa. Arviointiohjelman perusteella jää epäselväksi, kattaako esitetty arvio kaikki hankkeen rakentamiseen liittyvät tarpeet. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on selkeästi esitettävä vaihtoehtokohtaisesti eritelty arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten kokonaismäärästä, sisältäen hankealueelle rakennettavan infrastruktuurin. Maa-ainesten määrä tulee esittää maa-aineslain (555/1981) ja YVA-lain (252/2017) mukaisesti kiintokuutioina (k-m³).

Hankkeessa tarvittavien maa-ainesten ja niiden hankealueelta ottamisen vaikutuksia ei kuitenkaan ole tunnistettu. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostukseen tulee tunnistaa ja arvioida maa-ainesten ottamisen vaikutukset maa- ja kallioperään, mikäli aineksia aiotaan ottaa hankealueelta.

Arviointiselostuksessa on tarkoitus käsitellä maa-ainesmääriä ja niiden hankintaa tarkemmin. Arviointiohjelman mukaan maa-ainesten ottomahdollisuuksia selvitetään tarkemmin myöhemmässä suunnitteluvaiheessa ja vaikutuksia arvioidaan vasta maa-aineslain- ja ympäristönsuojelulain mukaisiin lupamenettelyihin. Yhteysviranomainen katsoo, että maa-ainesten otto hankealueelta on osa hanketta. Arviointiselostusta varten tulee tällöin selvittää, onko hankealueelta saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia ja voidaanko ottamistoimintaa ylipäättään toteuttaa hankealueella kestäväällä tavalla. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen katsoo, että olemassa olevat aineistot voivat olla arvioinnin lähtökohta, mutta esimerkiksi maa-ainesten ottamiseen liittyen tulee tehdä myös tarkempia selvityksiä hankealueen soveltuvuudesta maa-ainesten ottamiseen. Yhteysviranomainen korostaa, että on tärkeää arvioida myös varsinaisesta ottamistoiminnasta esimerkiksi pohjavesiin ja luontoympäristöön kohdistuvat vaikutukset. Mikäli maa-aineksia tuodaan hankealueen ulkopuolelta, tulee vähintään yleisellä tasolla esittää arvio maa-ainesten saatavuudesta. Hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavan määrän maa-aineksia ja niiden saatavuuteen vaikuttavat muiden vastaavien hankkeiden tarpeet.

Pohjavedet

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueelle ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita, ja että hankealueen läheisyyteen sijoittuvat luokitellut pohjavesialueet on arviointiohjelmassa tunnistettu. Arviointiohjelman mukaan hankkeen kohdealueella ei todennäköisesti sijaitse yksityisiä talousvesikaivoja eikä karttatarkastelun perusteella sellaisia ole myöskään voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä. Arviointiohjelmassa on

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

tunnistettu, että hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsee maastokarttaan merkittyjä lähteitä sekä metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, kuten esimerkiksi puroja. Yhteysviranomaisen katsoo, että pohjavesien osalta hankealueen nykytila on arviointiohjelmassa kuvattu riittävällä tarkkuudella.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu keskeisiä hankkeesta pohjaveteen kohdistuvia vaikutusmekanismeja, jotka liittyvät esimerkiksi hankkeen rakentamisen yhteydessä tehtäviin kaivutoimenpiteisiin kuten perustustöihin ja maakaapelointeihin. Pohjaveden osalta vaikutusten arviointi keskittyy tuulivoimaloiden alueelle ja sen välittömään läheisyyteen noin kahden kilometrin etäisyydelle. Ulkoisen sähkönsiirron osalta vaikutuksia arvioidaan noin 200 m etäisyydellä maakaapelireiteistä.

Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että pohjavesivaikutusten arviointimenetelmät on kuvattu suppeasti ja että suunnitelma pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on yleispiirteinen. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa esitettävä pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tulee yksityiskohtaisesti avata ja perustella, miten tuloksiin on päädytty, jotta sen tulosten oikeellisuudesta voidaan varmistua. Yhteysviranomaisen katsoo, että huomiota tulee erityisesti kiinnittää Pikku Välimaan pohjavesialueen (luokka 2E) sijoittumiseen hankealueen välittömään läheisyyteen ja siihen mahdollisesti kohdistuviin vaikutuksiin. Arviointiohjelmassa ei myöskään ole tunnistettu hankkeessa tarvittavien maa-ainesten ja niiden hankealueelta ottamisen vaikutuksia pohjavesiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealueella mahdollisesti tehtävän maa-ainesten ottamisen vaikutukset pohjavesiin tulee tunnistaa ja arvioida.

Arviointiohjelman mukaan hankealueen luontoselvitysten avulla on tarkoitus paikantaa ja rajata luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita, kuten vesilailla (587/2011, 2. luku 11 §) suojeltuja vesiluontotyyppisiä ja vesilain kolmannen luvun 2 §:n mukaisia puroja. Yhteysviranomaisen toteaa, että olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä vesiluontotyyppien osalta, ja korostaa hankealueella tehtävien maastoinventointien tärkeyttä. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Myös tältä osin tulee huomiota kiinnittää Pikku-Välimaan pohjavesialueen reuna-alueen läheisyyteen kohdistuvien vaikutusten tunnistamiseen ja arviointiin. Yhteysviranomaisen korostaa, että luontoselvitykset tulee tehdä kaikilla alueilla, joille hankkeen rakentamista kohdistuu kuten myös energiavaraston alue sekä tiestön laajennukset, myös Rajalantie tarvittaessa huomioiden.

Yhteysviranomaisen katsoo, että lähteiden ja muiden vesilain nojalla suojeltujen kohteiden vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset kohteiden vesitalouteen ja lajistoon. Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutuksia tulee tarkastella vesilain näkökulmasta ja vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee tunnistaa toimenpiteet, joilla pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan välttää tai vähentää. Yhteysviranomaisen korostaa lisäksi, että vaikutustenarvioinnissa on tärkeää avata ja perustella, miten arvioon on päädytty myös siinä tilanteessa, että johtopäätösten mukaan lähteisiin ja muihin vesilain nojalla suojeltuihin kohteisiin ei kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia.

Luontoympäristö

Yleistä

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeesta luontoympäristöön aiheutuvat vaikutusmekanismit ja luontoselvitystarpeita.

Hankkeesta vastaavan tulee varmistaa, että kaikki luontoselvitykset ovat riittäviä suhteessa koko hankkeen vaikutusalueeseen. Luontoselvityksissä tulee kiinnittää huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan aikaan, soveltuvilla menetelmillä ja maastokartoitusten ajallinen riittävyys huomioiden. Luontokartoitusten reitit ja havainnointipaikat ajankohtineen ja säätiloineen sekä aineisto kokonaisuudessaan on esitettävä arviointiselostuksessa, jotta yhteysviranomaisen voi arvioida selvitysten riittävyyttä ja luotettavuutta. Havainnot, tarkkailupisteet ja kartoitusreitit tulee lisäksi toimittaa yhteysviranomaiselle paikkatietomuodossa. Selvitysten epävarmuustekijät on syytä nostaa selkeästi esille.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli voimalapaikat, maakaapeleiden tai huoltoteiden reitit muuttuvat siten, etteivät inventoinnit ole ulottuneet uusille sijoituspaikoille, tulee selvityksiä täydentää uusilta sijoituspaikoilta ja niiden vaikutusalueilta.

Linnusto

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hyvin suorat ja välilliset vaikutusmekanismit linnustoon. Arvioinnissa keskitytään suojelullisesti arvokkaaseen lintulajistoon (uhanalaiset, silmälläpidettävät ja lintudirektiivin liitteen I lajit) ja tuulivoiman linnustovaikutuksille herkeksi tiedettyihin lajeihin. Osana vaikutusarviointia arvioidaan hankkeen vaikutukset lähiseudun tärkeisiin lintualueisiin. Arvioinnissa huomioidaan yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointimenetelmiä on kuvattu arviointiohjelmassa, mutta osin kartoitusmenetelmät jäivät epäselviksi. Menetelmäkuvausten puuttumiseen on kiinnitetty huomiota myös Lapin lintutieteellisen yhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin lausunnossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että käytetyt menetelmät on esitettävä selkeästi arviointiselostuksessa. Arvioinnissa tulee hyödyntää

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Luonnonvarakeskuksen ja Riistanhoitoyhdistyksen aineistot sekä Tiira.fi -järjestelmään tallennetut tiedot. Paikallisen metsästysseuran haastattelu on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon lintukantojen vuosittainen vaihtelu.

Muutonseurannan osalta yhteysviranomaisen toteaa, että hankealue ei sijoitu valtakunnallisesti merkittävälle lintujen muuttoreitille. Kuten arviointiohjelmassa on tunnistettu, alueelle kohdistuu kuitenkin pohjoiseteläsuuntaista muuttoa, jolla voi olla vaikutusta myös pohjoispuolella sijaitsevalle Pomokairan Natura-alueelle.

Muuttolintutarkkailua on tehty kolme päivää syksyllä. Näkyvää muuttoa on tarkoitus tarkkailla kymmenen päivän ajan keväällä ja saman verran syksyllä. Tuulivoimaloihin törmäyksille alttiista lajeista (vesilinnut, hanhet, kurjet, petolinnut) merkitään ylös laji- ja yksilömäärätietojen lisäksi lentosuunta ja -korkeus sekä etäisyys havaintopisteestä. Yhteysviranomaisen suosittaa, että yhden vuoden aikana tehdyn muuton tarkkailun tulosten perusteella on hyvä arvioida tulosten luotettavuutta ja tarvittaessa jatkaa tarkkailua. Yhteysviranomaisen korostaa, että ensisijaista on tarkkailun ajoituksen onnistuminen suhteessa tuulivoimalle sensitiivisempien lajiryhmien päämuuttopäiviin. Arviointiselostuksessa tulee esittää havaintojen lisäksi tarkkailupisteiden sijoittuminen ja näkemäsektorit, ajankohta ja säätilat.

Pöllöselvityksen osalta selvitysalueella liikuttiin huhtikuussa yhteensä kuutena maastoyönä kuunnellen pöllöjen soidinta. Lisäksi pöllöjä havainnoidaan tai havainnoitiin kanalintu- ja pesimälinnustoselvityksen yhteydessä aamuöinä. Yhteysviranomaisen katsoo, että havaintojen lisäksi kuuntelupisteet, ajankohdat ja säätila tulee esittää arviointiselostuksessa ja arvioida tulosten luotettavuutta ottaen huomioon pöllöjen vuosittainen kannanvaihtelu ja myyrätilanne.

Keväällä 2025 huhti-toukokuussa tehtiin kanalintujen soidinpaikkaselvitys kulkemalla potentiaalisimmat teeren, riekon ja metson soidinpaikat läpi jalan tai hiihtäen kuutena maastopäivänä aamuyöstä/aamulla. Kanalintuja havainnoitiin lumijälkilaskentojen ja pesimälinnustoselvityksen yhteydessä. Yhteysviranomaisen toteaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset kannanvaihtelut, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuotena jättää epävarmuutta vaikutusten arviointiin erityisesti. Erityisesti metson soidinpaikkojen selvittäminen vaatii toistoja johtuen lintujen arkuudesta sekä lyhyestä havainnointiajankohdasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että metsäkanalintuselvitykset ovat osa pesimälinnustoselvityksiä ja siten oleellinen osa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia linnustoon. Kartoitukseen tulee varata riittävästi aikaa ja kartoitusreitit, ajankohdat ja säätila esittää arviointiselostuksessa. Paikallisen metsästysseuran haastattelu tuo pohjatietoa arviointiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että kanalintuselvityksen tulosten mahdolliset epävarmuudet tulee tuoda esiin.

Päiväpetolintujen tarkkailuun on varattu kymmenen erillistä tarkkailupäivää. Selvityksessä tarkkaillaan alueella pesiviä tai saalistelevia päiväpetolintuja kiinnittäen

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

erityistä huomiota salassa pidettävän uhanalaisen petolinnun esiintymiseen. Lisäksi petolintuja tarkkaillaan muutontarkkailun yhteydessä sekä muiden alueella tehtävien selvitysten yhteydessä. Salassa pidettävien tietojen vuoksi päiväpetolintuselvityksestä tehdään erillinen luottamuksellinen petolintuselvitys viranomaiskäyttöön.

Yhteysviranomainen toteaa, että luotettavan vaikutusarvioinnin pohja muodostuu päiväpetolintujen riittävästä ja asianmukaisesta tarkkailusta ja pesien etsimisestä. Päiväpetolintujen tarkkailupisteet tarkkailuajankohtineen ja näkemäsektoreineen sekä pesien etsinnässä kuljetut reitit tulee esittää selvityksessä kartalla.

Yhteysviranomainen katsoo, että riittävän lentotarkkailuaineiston avulla on selvitettävä, mikä on hankkeen aiheuttama törmäysriski ja estevaikutus. Olemassa olevan elinympäristömallin hyödyntäminen on tarpeen arvioinnin luotettavuuden parantamiseksi, kuten arviointiohjelmassa todetaan. Aiempia tarkkailutietoja lajin tunnetuista pesäreviireistä suositellaan hyödynnettävän vaikutusarvioinnissa.

Muiden kuin edellä mainittujen linnuston lajiryhmien suojelullisesti arvokkaiden lajien esiintymistä selvitetään sovelletun kartoituslaskennan avulla. Laskennat tehdään kesäkuussa ja niihin on varattu viisi maastopäivää. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee avata, miten pesimälinnustوسelvitys on tehty, esitettävä linjojen sijainti ja pistelaskentakohteet.

Muu eläimistö ja direktiivilajit

Maalis-huhtikuussa 2025 on lumijälkilaskennassa kartoitettu suurpetojen, saukon, hirvieläinten, kanalintujen ja muiden eläinten jättämiä lumijälkiä. Lisäksi on tarkoitus käyttää Luonnonvarakeskukselta ja poronhoitajilta saatavaa tietoa. Yhteysviranomainen katsoo, että kartoitusaika ja -menetelmät, kartoituksen alueellinen kattavuus ja arviointi tulosten luotettavuudesta tulee avata arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa todetaan, että tarkastelualueella ei ole sellaisia vesistöjä, jotka soveltuisivat viitasammakoille tai saukoille. Lähimmät Lajitietokeskuksen havainnot saukosta ovat Saittajoen varrelta, joka sijoittuu lähimmillään kilometrin etäisyydelle hankealueen eteläpuolelle. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusarviointia em. lajien osalta tulee täsmentää sen jälkeen, kun niille soveltuvat luontotyytit ja pienvedet alueella on kartoitettu. Yhteysviranomainen pyytää lisäksi huomioimaan lausuntopalautteen, jonka perusteella saukosta on havaintoja hankkeen vaikutusalueelta. Yhteysviranomainen katsoo, että lepakoiden osalta suunniteltu selvitysmenetelmä on asianmukainen ja riittävä.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Kasvillisuus, luontotyytit ja arvokkaat luontokohteet

Arvokkaita luontotyyppijä ja kasvillisuutta selvitetään viitenä päivänä maastossa kesä-elokuussa 2025. Selvitykset tehdään Suomen ympäristökeskuksen oppaan ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi” (Mäkelä ja Salo 2024) koskevan ohjeistuksen mukaisesti. Selvityksen tulokset raportoidaan arviointiselostuksessa, johon tulee liitteeksi luontoselvitys. Arviointiohjelmassa on tunnistettu kallioperää koskevien tietojen nojalla, että hankkeen kohdealueella voi esiintyä luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:n nojalla tiukasti suojeltua luontotyyppiä serpentiinikalliot, -kivikot ja soraikot, jolla esiintyy serpentiinikasvilajistoa. Yhteysviranomainen toteaa, että erityisosaamista vaativien luontotyyppien, kuten serpentiiniluontotyyppien ja lähteiden osalta selvityksiin käytettävien maastokartoitusresurssien riittävyys tulee varmistaa luontoselvitystä laadittaessa. Edellä mainittujen luontotyyppien sammal- ja jäkälälajiston määrittäminen on vaativaa ja aikaa vievää. Arviointiselostuksessa tulee esittää arvokkaan lajiston ja luontotyyppien lisäksi, miten uhanalaisia kasvilajeja ja luontotyyppijä on kartoitettu, kartoitusreitit ja inventointiajankohdat.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyyppijäin kohdistuvia vaikutuksia ja suojelusäännöksistä poikkeamisen tarvetta voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen harkitulla sijoittelulla ja tie- ja maakaapeleiden linjausten suunnittelulla sekä arvokkaisiin luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten arvioinnin tulee käsittää sähkönsiirron tarpeet ja vaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoidon osalta eri maankäyttömuotojen yhteisvaikutusten arviointi on suositeltavaa, koska tämän pohjalta on mahdollista arvioida poronhoidon alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisen toteutumista maakuntakaavan määräysten mukaisesti. Yhteysviranomainen korostaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista yhteisvaikutusten laadukkaan arvioinnin varmistamiseksi. Arviointiselostuksessa tulee avata yhteisvaikutusten arvioinnissa käytetyt arviointimenetelmät.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia tulee kohdistumaan ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen (mukaan lukien virkistyskäyttö), maisemaan, rakennettuun kulttuuriympäristöön ja poronhoitoon. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen tässä suunnitteluvaiheessa ei ole vielä riittävästi tietoa vaikutusten

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

merkittävyydestä luonnonympäristön (etenkin linnusto) ja liikenteen osalta, joten vaikutukset myös niihin tulee arvioida YVA-menettelyssä ja arvioinnin tulokset esittää arviointiselostuksessa.

Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen ja vaikutusten seuranta

Arviointiselostuksessa on tarkoitus esittää lieventämistoimenpiteitä huomioiden paras käyttökelpoinen tekniikka. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-asetuksen (277/2017) mukaan arviointiselostuksessa tulee käsitellä hankkeen tunnistettujen merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttämistä, ehkäisemistä rajoittamista tai poistamista käsitteleviä toimia. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulisi pystyä mahdollisten lieventämiskeinojen esittelyn sijaan esittämään riittävän konkreettisia lieventämiskeinoja sekä arvioimaan niillä saatava vaikutus vaikutuskohteittain. Yhteysviranomainen kuitenkin toteaa, että vaikutukset on arvioitava ilman lieventämistoimia.

Arviointiohjelman perusteella vaikutusten selvittämisen yhteydessä laaditaan ehdotus hankkeen ympäristövaikutusten seurantaohjelman sisällöksi. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutusten seuranta tulee kohdentaa vaikutusten merkittävyyden perusteella. Arviointiselostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä ja tässä yhteydessä esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen. Hankkeen vaikutusten seurantaa tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista. Vaikutuksia on seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta.

Osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa kuvataan YVA-menettelyyn sisältyvät yleisötilaisuudet, seurantaryhmätyöskentely, paliskunnan kanssa järjestetyt tilaisuudet, hankkeesta vastaavan kyläinfot, joista todetaan tiedotetun lehti-ilmoituksilla, sähköpostilista sekä asukaskysely. Yhteysviranomainen katsoo, että osallistumisen järjestämisen kuvauksen tulee painottua YVA-menettelyn lakisääteisen osallistamisen ohella järjestettävien osallistamisen esittämiseen.

Hankkeen kohdealueella toimivan Sattasniemen paliskunnan edustajia on tavattu 15.5.2025 ja 27.5.2025. Sattasniemen paliskunta ja Paliskuntain yhdistys on osallistettu hankkeen seurantaryhmään. Yhteysviranomainen pitää osallistamista riittävänä, mutta painottaa, että myös jatkossa tilaisuuksia ja mahdollisuuksia vuoropuhelulle tulee järjestää riittävästi ja hankkeen suunnittelun kannalta oikea-aikaisesti.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

Arviointiohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain sekä asiantuntijoiden pätevyystiedot. Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoidon asiantuntijalla ei ole koulutusta tai pitkäaikaista kokemusta, joka tukisi tämän pätevyyttä poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten selvittämisessä. Arvioijan osaamista poronhoitovaikutusten arviointiin tulee tarkentaa arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen katsoo, että asiantuntemus on muutoin riittävästi varmistettu.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä, johon ovat osallistuneet Lapin ELY-keskuksen kaikki vastuualueet ja ympäristö- ja luonnonvarat - vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, pintavedet, vesitalous), hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, pohjavedet, maa- ja kallioperä), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK ympäristösuunnittelija, ilmasto), ympäristötarkastaja Anni Olkonieniemi (insinööri AMK, ympäristöteknologia, vaikutukset ihmisiin, melu, välike), ylitarkastaja Hannu Raasakka (maanmittausinsinööri, YAMK, kaavoitus, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), ylitarkastaja Marjut Kokko (FM, biologia, luonnonsuojelu ja Natura, maisema), biologi Jukka Ylikörkkö (FM, biologia, vesienhoito), porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito) ja kalastusbiologi Atte Juutinen. Lausunnon ratkaisija on yksikön päällikkö Leena Ruokanen (FM, suunnittelu, maantiede) ja esittelijä on ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär (FT, kulttuurimaantiede). Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen.

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset> ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ymparisto.fi/rajan-tuulivoimahanke-YVA>.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 8 600 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen (794/2024) perusteella.

10.11.2025

LAPELY/2261/2018

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä (vain hankkeesta vastaavalle).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2025, 2 §

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liite Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

Tiedoksi Lausunnon antaneet
Mielipiteen esittäneet
Sodankylä kunta

Tämä asiakirja LAPELY/2261/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2261/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ruokanen Leena 10.11.2025 12:46

Esittelijä Solbär TiinaLovisa 10.11.2025 12:39